

7. SAYI: ARALIK 2024

Dijital Dergi

Dünya Art®

OKUR
YAZAR
ÇİZER
PLATFORMU

RÖPORTAJ:

ASLI İNANDIK

Zeki Müren

Rüyalarda buluşuruz...

Sahibi: DüşArt
Genel Yayın Yönetmeni: Savaş Aşçı
Yayın Kurulu: DüşArt
Yayına Hazırlayan: Duygu Yeloğlu / DumedyA
Editörler: Savaş Aşçı / Esengül Ersoy

e-mail: dusartofficial@gmail.com / bilgi@dusart.com
web sitesi: www.dusart.com

Tasarım: DUMEDYA www.dumedyA.com duygu@dumedyA.com

Kadromuz

Savaş Aşçı
Yasin Dedebeiroğlu
Şeyma İzler
Eray Emin Aydemir
Yağmur Ayan
Esra Koyuncu
Elif Akpolat
Şeyda Bozkurt
Ersin Doğan
Ezgi Ülkü Aykut
İlayda Su Güner
Nevin Ulusoy
Cem Doğan
Duygu Yeloğlu
Ebru Doğusoy

İÇİNDEKİLER

--- ARALIK 2024 ---

Ramazan Köysü <i>Özel Dosya</i>	<i>Alkışlarla Yaşıyorum - Zeki Müven</i>	10
Şeyda Harmancı <i>Deneme</i>	<i>İyi ve Kötü İnsan, Zamanın Yüzü</i>	14
İbrahim Şahin <i>Şiir</i>	<i>Aşk</i>	15
Nil Yurda <i>İnceleme</i>	<i>Anadolu'nun Spinoza'sı: Aşık Veysel</i>	16
Şeyda Bozkurt <i>Şiir</i>	<i>Sensiz Seferler</i>	19
Nevin Ulusoy <i>İnceleme</i>	<i>"ROMA" Bir siyah beyaz destan</i>	20
Esra Koyuncu <i>Makale</i>	<i>Edebiyatın Hakikat ile İlişkisi</i>	24
Yasın Dedebeiroğlu <i>Röportaj</i>	<i>Ash İmandık</i>	50
Mert Can Mantar <i>Şiir</i>	<i>Bir tek sen</i>	55
Yağmur Ayan <i>Öykü</i>	<i>Bir Sürpriz Meselesi</i>	54
Fadime Kiremit <i>Şiir</i>	<i>Zamanın Göğsünde</i>	57
Sinem Uğurlar <i>İnceleme</i>	<i>Sanatsal Dönüşüm ve Figüratif Resmin Yeniden Yorumlanması</i>	58
Ömer Sidar Şahin <i>Öykü</i>	<i>Müjgan</i>	42
Azra Bostancı <i>Öykü</i>	<i>Kırmızı Kürk</i>	44
Ezgi Ülkü Aykut <i>Öykü</i>	<i>V. Kısım - Kadim Aşk</i>	48
Ömer Sidar Şahin <i>Öykü</i>	<i>Sahaf Güzeli</i>	54

Manifesto

Düş Art Nedir?

- Edebiyat ve sanat üreticilerini bir arada toplamayı, birlikte üretim yapmayı, üretileni birlikte sunmayı ve bunun sürdürülebilir olmasını amaçlayan kolektif, bağımsız bir oluşumdur.

Ne Yapar?

- Edebi eser üretiminin yanında, tiyatro oyunları, konser, podcast yayınları, sinema ve kitap incelemeleri gibi çeşitli içerikler üreterek edebiyata, sanata hizmet etmeyi ve edebiyat ile sanata ilgiyi artırmayı amaçlar.
- Toplumsal ilerlemenin yalnızca eğitimle olmayacağına ve kültür-sanatın gelişimi sayesinde de sağlanabileceğine inanır. Bu bağlamda nitelikli sanatçıları bünyesine katmayı, hep birlikte ürettikleriyle toplumsal fayda sağlamayı hedefler.
- Düş Art, bağımsız üretimin ve üretim safhasındaki sanatçının yanında olarak üretimi destekleyip teşvik edici olmayı amaçlar.

Yeni Bir Yıl,
Yeni Bir Sayfa

Sevgili Okurlar ve takipçiler,

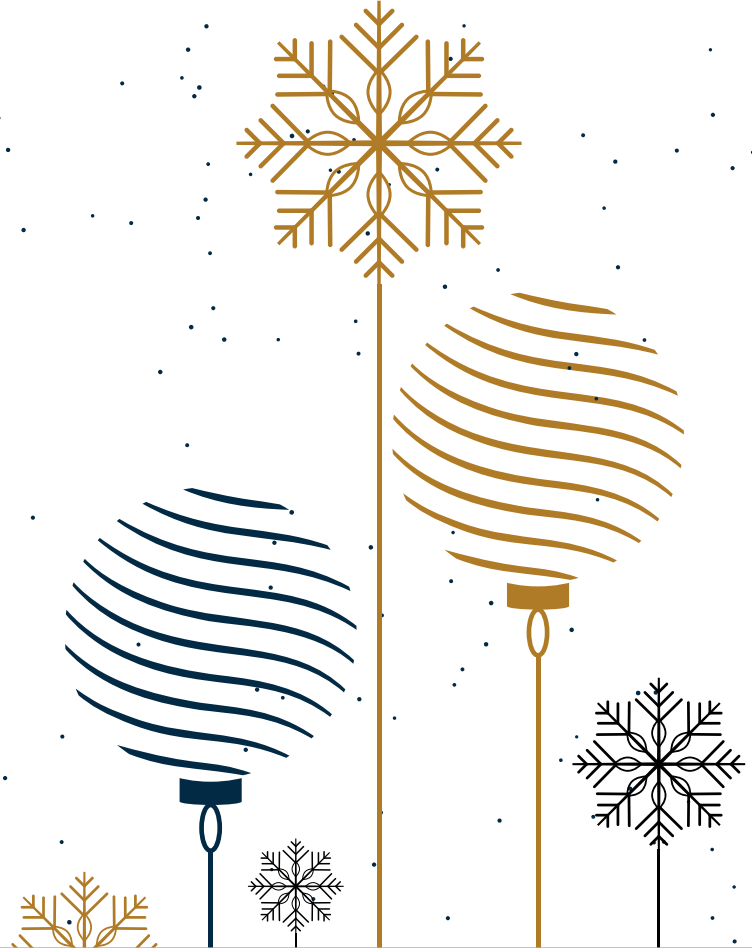
Yeni yıl, adeta boş bir sayfa gibi önümüzde duruyor; her bir satırı sanatla ve edebiyatla doldurma fırsatı sunuyor. Geçmiş yılların hikayelerinden ilham alarak, geleceğin anlatılarını cesaret, umut ve hayal gücüyle yazmaya devam edeceğiz.

2025, birlikte yeni düşler kuracağımız, yeni hikayeler yaratacağımız ve sanatın her formunu daha da ileriye taşıyacağımız bir yıl olsun. Her birinizin hayatında yeni başlangıçlara, aydınlatıcı fikirlere ve sınırsız yaratıcılığa yer açan bir yıl diliyoruz.

Sanatın ve edebiyatın rengarenk dokunuşlarıyla dolu, sağlık ve mutlulukla bezeli harika bir yıl geçirmenizi temenni ederiz!

Mutlu Yıllar!

DüşArt Dergisi Ailesi

DERGİ

EDİTÖRDEN

EDITÖRDEN

Bu sayımız, hayatının en verimli çağında yitirdiğimiz değerli büyüğümüz, ağabeyimiz, canımız sevgili İrfan Alış'a ithaf edilmiştir.

Sesiyle, ezgileriyle, destekleriyle her zaman yanımızda oldu. Onsuz bir dünyayı düşünmek çok güç. O, hiçbir zaman doğruları söylemekten geri durmadı ve her acıya, her sıkıntıya mutlaka eserlerinde yer verdi. Bu dünya bir şövalyeyi, harika bir söz yazarını, bir öğretmeni, bir hikâye anlatıcısını, bir eşi, bir dostu kaybetti. Eksildik. Senin desteğin olmadan ne yapacağız bilmiyorum.

Sevgili İrfan Alış, yattığın yer incitmesin. Huzurla uyu, meşaleyi bizler devraldık. Hedeflediğin yolda ilerlemeye devam edeceğiz. İyi ki geçtin bu dünyadan.

Sevgiyle.

"kaybolmam lazım kendimde
kimse bulmadan beni."
İrfan Alış

Yasin Dedebeiroğlu

Ramazan KÖYSÜ

© ramazanköysü

Alkışlarla Yaşıyorum

Ne zaman bana bazı isimlerin, kelimelerin, kişilerin, durumların, değerli kişilerin tanımını yap, ne hissediyorsun anlat, deseler cümleye nasıl başlanacağı hayatım boyunca benim için sorun olmuştur. Kendimi bildim bileli kelimelerle, cümlelerle aram iyi olmasına rağmen ne diyeceğimi bilemez, ne yazacağımı kestiremem.

Sevdiğim az sayıdaki sanatçılardan Zeki Müren sevdama bilen dostum Savaş Aşçı, doğum günü için bir yazı yazmamı istediğinde yukarıda bahsettiğim hissiyat içimde bir sıkıntı oldu. En iyisi; bir kadeh rakı doldurup Zeki Müren plakları koleksiyonumdan sevdiğim şarkıları eşliğinde (şu an **Bana Bir Aşk Masalından Şarkılar Söyle** çalışıyor) içimden ne geçiyorsa birebir yazmak, diye düşündüm. Bu minvalde rakımdan büyük bir yudum alıp boğazımdan akmasını bekleyip tuşlara basmaya başladım.

Tanınmış, halka mal olmuş kişiler için yıllar yılı otobiyografi şeklinde yazılar yazılmıştır. Zeki Müren'in doğduğu gün ve evden tutun da, annesinin ve babasının kim olduğuna, O'nu nasıl yetiştirdiklerine, yaşadığı olaylardan, sağlığından, filmlerine, aşklarına, bestelediği şarkılardan, yazdığı şiirlerden, yaptığı resimlerden, sahne aldığı gazinolardan, kendi tasarladığı kostümlerinden, sahnede nasıl hareket etmesi gerektiğini düşünerek tasarladığı T biçimindeki sahneden, kendisine kadar o güne kadar gazinolarda sanatçıların sabit repertuvarla sahneye çıktığını görüp, her geceye ayrı şarkılar söyleyerek seyirciyi tekrar tekrar kendisini izlemek ve dinlemek için gelmesini sağlamak gibi düşüncelerinden, özel hayatına kadar her şeye bu teknoloji çağında bir tuşla ulaşılabilecekken benzer şeyler yazmamak adına benim için Zeki Müren ne ifade ediyor, onlardan bahsetmeye çalışacağım. Fakat bundan önce kısaca birkaç isim ve hususu eklemekten de geçmek istemiyorum; kendisini ilk olarak ilkokul öğretmenleri keşfetmiş ve müzikli müsamerelerde kendisine roller vermişler. Belki de bu müsamereler hayatının akışını şekillendirmiştir...

Sanat yaşamına etki eden isimler Bursa'dayken Tamburi İzzet Gerçeker, Boğaziçi Lisesinde okuduğu dönemde Agopos Efendi ve Udi Krikor ile Şerif İçli olmuştur. Bu isimlerden çeşitli eğitimler alarak kendisini, sanatçı kişiliğini ve kimliğini güçlendirmiştir.

Trt İstanbul Radyosu'nun açtığı ve yüz seksen altı adayın katıldığı solist sınavında birinci olmuş ve İstanbul Radyosu'nda ilk kez canlı konserini vermiştir. İlk sahne konserini ise 26 Mayıs 1955 tarihinde gerçekleştirmiş ve hayatının son gününe kadar o sahnelerde parıldamıştır.

Zeki Müren'in yeri kalbimde, gönlümde, kulaklarımda, yaşadığım olaylarda hep farklı olmuştur. Kendimi bildim bileli Türk Sanat Müziği'ni özellikle de Zeki Müren'i çok sevdim. Bugün bakıp 'neden?' diye düşündüğümde yılbaşı gecelerinde televizyon ekranlarında söylediği şarkılar, sesinin tınısı, müziğinin etkisi, şarkı sözlerinin anlam bütünlüğü, aşk acısı çekerken günlerime, gecelerime eşlik etmesi, kibarlığı, nahifliği, kalbinin güzelliği elbette önemlidir ama en büyük etken Türkçe kullanımudur, diye düşünüyorum. O kadar güzel, yalın, tane tane kullanmış olup hele kelime telaffuzları o kadar özenlidir ki her cümlesi kulaklarımıza nüfuz etmiştir.

İnsan bir şeye meftunsa onunla ilgili fazla bilgi, belge, evrak, yazılı-görsel kayıtlara sahip olmalıdır. Çünkü gün geçtikçe kelimelerin, anlamların içinin boşaltıldığı, her şeyin yapayının yapıldığı bu günlerde orijinal, maddi ve manevi değeri olan objeler o kadar azaldı ki, antika bir eser, tarihi bir belge çok kıymetli. Bu minvalde değerli eşim Derya ve ben Zeki Müren plaklarından bir koleksiyon yapıyoruz. Bunları özel günlerde, rakı gecesi yaptığımız akşamlarda dinlemek çok keyifli, o plaktan çıkan duru ses huzurumuzu arttırıyor. Bunun yanı sıra bugüne kadar kimsede görmediğim ve göreceğimi düşünmediğim bir şekilde sol kolumda Zeki Müren'in adının yazılı olduğu oval bir dövme bulunmaktadır. Çevresine en sevdiğim şarkıları da yazdırdığımda tamamlanmış olacak. En sevdiğim dövmelemlerimden biridir, sadece kalbimde olanı koluma kazıttım...

Nerede okudum, dinledim ya da kim söyledi bilemiyorum ama sanatçı sadece sanatçı değildir cümlesi Zeki Müren için söylenmiştir. Şarkıları, besteleri, resimleri, sanat hayatına getirdiği yeniliklerin yanı sıra kişiliği, insanlığı, vasiyetinin detayları, bu ülke için yaptıkları ve vatan sevgisi sanatçı kimliğinden çok daha büyüktür. Çok kişi bilmez sanırım ama Çanakkale Şehitler Abide'sinin yapımında da etkisi vardır. Bunu yazmadan geçmek olmaz diye düşünerek Gökhan Bayram'ın sözleriyle bunu sizinle paylaşıyorum;

“Çanakkale Şehitler Abidesi'ne bakın, ona bakınca Zeki Müren'i de görürsünüz. 1958'de inşaatı parasızlık nedeniyle yarım kalmıştı. Zeki Müren konserlerini hemen yarıda kesti. Sözleşmelerini iptal etti. Önce gazinolardan para toplanmaya başladı. Ardından Türkiye'de abide için konserler vermeye başladı. Şehir şehir şarkı söyledi ve oradan gelen parayı abidenin yapımının tamamlanması için Çanakkale'ye gönderdi. Bugün Çanakkale'de Şehitler Abidesi var ise kim bilir kaç tuğlasında, kaç kilogram harcında Zeki Müren'in katkısı vardır. Ortada bir delikanlı varsa bunu lafa değil icraata bakarak görebiliriz.”

Bu satırları yazdığım esnada plaktan yükselen Gitme Sana Muhtacım şarkısı beni çok eski günlere götürdü. Yazmadan geçemeyeceğim bu şarkının bestesi Selami Şahin'e aittir. Bu şarkı ile ilgili anımı da kısaca ekleyeyim;

Yirmi dört yıl önce... Çiçek Pasajı'nın o mistik havasında, masaya oturmuş kızın gelmesini bekliyordu. 'Abi' dedi, 'arkadaşım gelince müzik olarak Zeki Müren açabilir misin' diye sordu? Hafta içi öğlen saati zaten çok kimse yok, 'açarız' cümlesini cevap olarak alınca yüzü güldü. Her ikisi de birbirlerine yeni müzikler dinletiyorlardı. Çok değil dört gün önce Harbiye Açık Hava'da Neşet Ertaş konserine gitmiş, türkü dinlemişlerdi. Şimdi sıra çocuktaydı, ilk kez birlikte rakı içecek, sohbet edeceklerdi. Heyecandan zaman geçmek bilmiyordu. Saatine baktı, açık mavi kadranın üstünde lacivert akrep ve yelkovan 14.58'i gösteriyordu. Hafta içi ikisi de işten kaçmışlardı. Kız işe gelmemiş, çocuk öğleden sonra izin almıştı. Kız tam yirmi sekiz dakika geç kalmıştı, çocuğun aklına 'acaba?' sorusu geldi. 'Acaba gelemeyecek mi?' Bekledi, bekledi, saatine baktı bekledi. Garson geldi 'Rakı doldurayım mı?' dedi. 'Biraz sonra arkadaşım gelince alırsız' dedi çocuk. O sıra telefonu titredi, Ericsson 688 marka telefonun mesaj sesi çınladı; 'Özür dilerim, geciktim az sonra oradayım.' Alelacele eli tuşların üstüne gitti, bir harf yazabilmek için yeri geldi tuşa üç kere bastı, sonunda cümlesini bitirdi. 'Ben de yeni geldim. Çiçek Pasajı'na girince düz devam et, pasajın sonunda Palmiye Restoran'dayım.'

...işte tam karşısındaydı. Fön çekilmiş açık kestane saçları yine omuzlarından aşağı dökülüyordu. Çocuk çantasından küçük not defterini çıkardı ve şunları yazdı;

Saçının bir teline
Binlerce satır yazabilirmişim demek ki,
Şaşırp kaldım.

Kız gülerek;
"Ne yazdın acaba?"
"Bitince."
"Ne bitince?"
"Sürpriz."
"Bekleyelim bakalım."

O sırada garson elinde meze tepsisiyle geldi. 'Bak, bu çocuk çok bekledi,' dedi. 'Mezelerden ne vereyim?' Garsonu başlarından savmak için kavun, peynir, haydari, fava, köz pathıcan ve 35'lik Tekirdağ söylediler. Siparişleri gelince çocuk garsona çaktırmadan müziği hatırlattı, az sonra plaktan yükselen ses Çiçek Pasajı'nı kapladı. **"Gitme Sana Muhtacım"** az önce içinden garsona küfrederken birden yüzü gülmeye başladı.

'Bugün' dedi, 'bugün müzikler benden, bu şarkının hikayesini biliyor musun?' dedi. 'Hayır' cevabını alınca, rakısından kallavi bir yudum içip cümleleri sıralamaya başladı.

O sıralar Müjdat Gezen çok ünlü, bir arkadaşıyla aynı evi paylaşıyor. Bir de güzeller güzeli sevgilisi var. Kız O'na nasıl aşık. Müjdat Gezen, ben artık ciddi şeyler yaşamak istemiyorum, diye karar vermiş kendince. Neyse bir gün kızı karşısına alıp, 'sonu olmayan bir yoldayız, kusura bakma ama bir daha görüşmeyeceğiz' diyor ve kalkıp gidiyor. Kız da arkasından bağıyor; "Ne olur gitme Müjdat, sana muhtacım." Bu cümleyi duyan da az önce Müjdat Gezen ile aynı evi paylaştığını söylediğim Selami Şahin, bu cümleyi alıyor, önüne arkasına kendi cümlelerini yazarak bu efsane şarkıyı besteliyor.

'Üzdüm' diyor kız, 'olur da birimiz gitmeye karar verirsek birbirimize açıkça söyleyelim olur mu?' 'Söz' diyor çocuk, gelecekte olacıklardan habersiz, 'sana söz...'

Garson duruyor mu bilemem Palmiye Restoran hâlâ hizmet vermektedir. Arada yolumu düşürürüm...

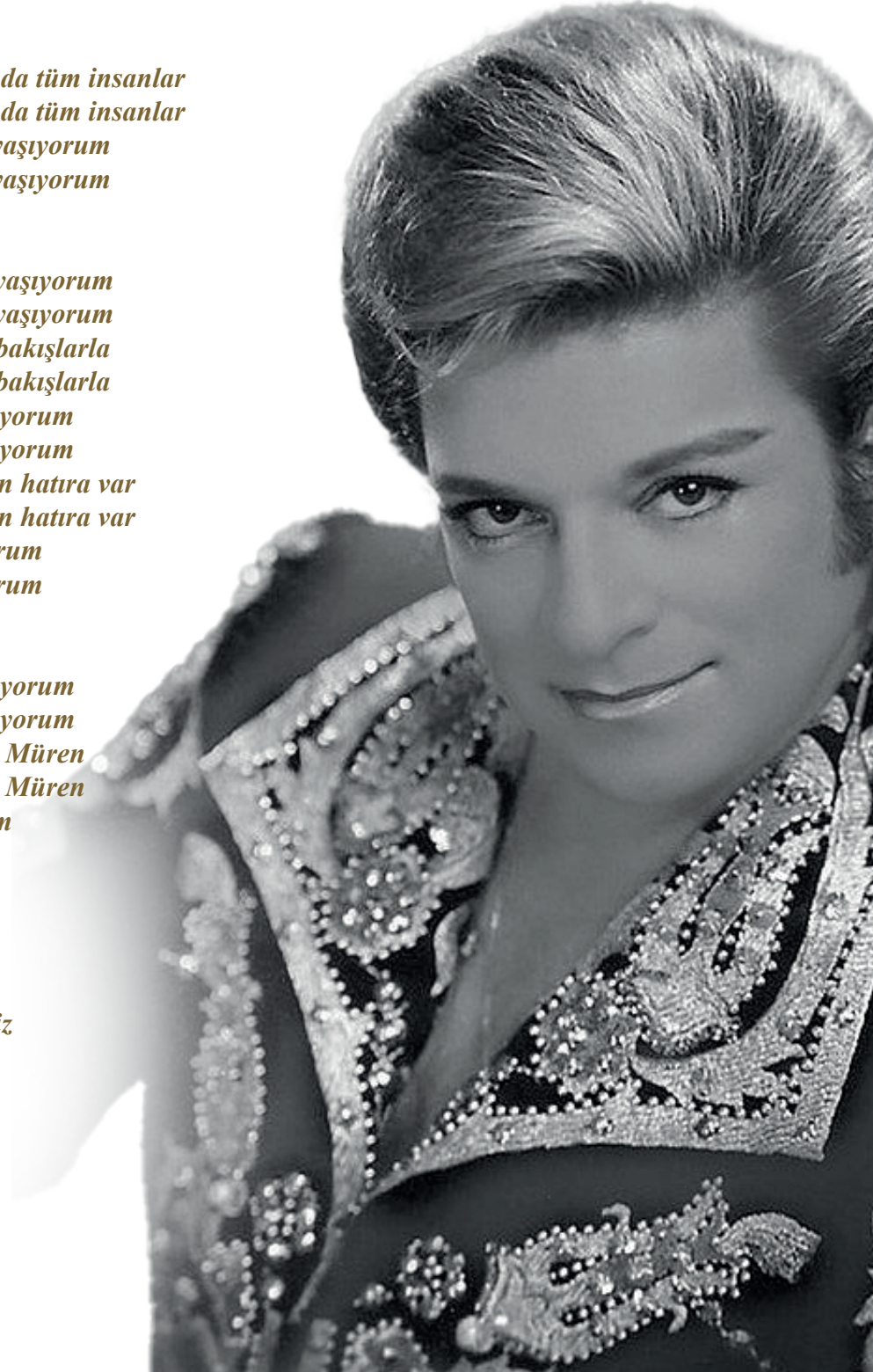
Yaşasaydı 6 Aralık 2024 tarihinde 93 yaşını bitirip 94. yaşından gün alacaktı. Doğum günü kutlu olsun, iyi ki doğmuş ve hayatımıza ortak olmuş. Gün geldi şarkılarıyla hayaller kurdum, gün geldi aşk acısı çektim. Zaman zaman güldüm, çoğu zaman ağladım. O eşsiz sesi günlerime, gecelerime, anılarıma eşlik etti. Bu dünyadan bir Zeki Müren geçti. Ruhu şad olsun...

O'nu anlatan şarkısının sözleriyle bitirelim.

İşte Benim Zeki Müren

*Sevgi dolu bir dünyam var dört yanımda tüm insanlar
Sevgi dolu bir dünyam var dört yanımda tüm insanlar
Dünya malı neye yarar; dostluklarla yaşıyorum
Dünya malı neye yarar; dostluklarla yaşıyorum
Şiirlerde, romanlarda
Gelmiş geçmiş zamanlarda
Tamburlarda, kemanlarda şarkılarla yaşıyorum
Tamburlarda, kemanlarda şarkılarla yaşıyorum
Sevgilerden nakışlarla mutlu mutsuz bakışlarla
Sevgilerden nakışlarla mutlu mutsuz bakışlarla
Kalpten kalbe akışlarla alkışlarla yaşıyorum
Kalpten kalbe akışlarla alkışlarla yaşıyorum
Ben de sevdim bir zamanlar içimde bin hatıra var
Ben de sevdim bir zamanlar içimde bin hatıra var
Herkes hayatını yaşar anılarla yaşıyorum
Herkes hayatını yaşar anılarla yaşıyorum
Ne köşklerde ne sarayda
Ne dünyada ne de ayda
Benim yerim çok uzakta dualarla yaşıyorum
Benim yerim çok uzakta dualarla yaşıyorum
Dertli gönüllere giren işte benim Zeki Müren
Dertli gönüllere giren işte benim Zeki Müren
Kimsesizlerin kimsesiziyim, kimsesizim
Yalnızların yalnızıyım, yalnızım
Dertlilerin dertlisiyim, dertliyim
Aşıkların aşkıyım, aşıkım
İsmim Mesut, göbek adım Bahtiyar
Yıllarca hep böyle bildiniz siz
Mesut Bahtiyar'dan şarkılar dinlediniz*

10 Kasım 2024 Pazar – Çengelköy

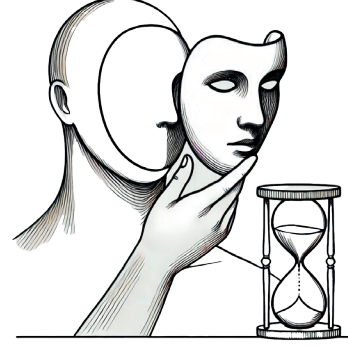

Şeyda HARMANCI

seyda_ogretmenim

“İnsan iyiye, zaman da iyidir; kötüye, zaman da kötüdür.”

İyi ve Kötü İnsan, Zamanın Yüzü

Zaman, hayatımızın akışını belirleyen en önemli unsurlardan biridir. Her anı, geçmişin izlerini taşıırken geleceği de şekillendirir. Ancak zamanın kendisi nötr bir kavramdır; onu iyi ya da kötü yapan, insanların içsel durumlarıdır. Bu bağlamda, Âşık Paşa'nın dediği gibi: "İnsan iyiye, zaman da iyidir; kötüye, zaman da kötüdür" ifadesi, zamanın insan ruhunun bir yansıması olduğunu vurgulamaktadır.

İyilik, genellikle pozitif bir bakış açısı, umut ve sevgi ile ilişkilendirilir. İyi bir insan, zamanla birlikte dönüşerek daha olgunlaşır; deneyimlerinden ders çıkarır ve çevresine olumlu etkilerde bulunur. Böyle biri, zaman geçtikçe hayatın zorluklarıyla başa çıkma yeteneğini artırır. Zaman, onun için bir dost, bir öğretmen haline gelir. Zamanın geçişi, iyiliği pekiştirirken, hayatın her anında güzellikler bulmasına olanak tanır. Bu nedenle, iyi bir insan için zaman, genellikle olumlu ve yapıcı bir deneyim sunar.

Kötü bir insanın zamanla ilişkisi ise tam tersine döner. Kötülük, genellikle karamsar bir bakış açısı, nefret ve bencillikle ilişkilendirilir. Kötü bir insan, zamanla birlikte içsel çatışmalarını derinleştirir. Kendi çıkarlarını ön planda tutarken, çevresindekilere zarar verme eğiliminde olur. Bu durum, zamanın geçişiyle birlikte yalnızlık ve çaresizlik hissini artırabilir. Zaman, kötü bir insan için bir yargıç gibi işlev görür; yaşanan olumsuzluklar, geçmişteki eylemlerle birleşerek kişinin ruh halini daha da karartabilir. Dolayısıyla, zaman, kötü bir insan için bir tür ceza veya kaygı kaynağı haline gelir.

Ayrıca, zamanın insanın içsel durumunu nasıl yansıttığına dair sosyal ilişkilerin de önemi büyüktür. İyi bir insan, çevresindekilere pozitif bir etki yaparak mutluluğu yayar. Bu durum, zamanın geçişiyle birlikte daha anlamlı hale gelir. İnsanlar, iyi birinin yanında zaman geçirdiğinde, kendilerini daha huzurlu ve mutluluk dolu hisseder. Öte yandan, kötü bir insanın etrafında bulunanlar, zaman geçtikçe olumsuz duygularla dolup taşabilir. Bu da zamanın, kötü bir insanın varlığıyla nasıl karanlık bir mekân haline geldiğini gösterir.

Zaman, insanın içsel durumuyla nasıl bir etkileşim içinde olduğunu açıkça ortaya koyar. İyilik, zamanın geçişini güzelleştirirken, kötülük zamanın ağırlığını artırır. Zaman, her bireyin ruh halini yansıtan bir aynadır; iyi ve kötü arasındaki fark, zamanın geçişinde ne tür deneyimlere ve duygulara sahip olduğumuzla doğrudan ilişkilidir. Zamanın yüzü, insanın iyilik ve kötülük durumuna göre şekillenir; bu nedenle, hayatımızda hangi yolda ilerleyeceğimiz, zamanın bize sunduğu fırsatları nasıl değerlendirdiğimizle doğru orantılıdır.

İbrahim ŞAHİN

Aşk

Hayat dolu gözlerimde hülyalı bir alemdir aşk
 Bu alemden en son çekilen demdir aşk
 İlham seherinde zuhur ettikçe ben
 Her aşıkta bu alemden, bir alemdir aşk

Bu alem ebedi, derin, sonsuz bir ufuk
 Aşk halinden gelen bir nida duyduk
 Daimi akan bir su, bir katre, bir umman
 Aşıkların ahengine gark olduk uyduk

O anda sermest sarıldım iki ele
 Meftun olmuştu gözlerim şuh güzele
 Gecedenden evvel dağılır hülyalarım
 Gerçek değilmiş bir daha gelmez dile

Şairi aşıkız ufuk, arş, peymane
 Kafamız duman, mesken hep meyhane
 Dostlara uzak değiliz elbet bu dünyada
 Şad olduk ki hayal alemimiz şahane

Nil YURDA

© nilyurda

Anadolu'nun Spinoza'sı: Aşık Veysel

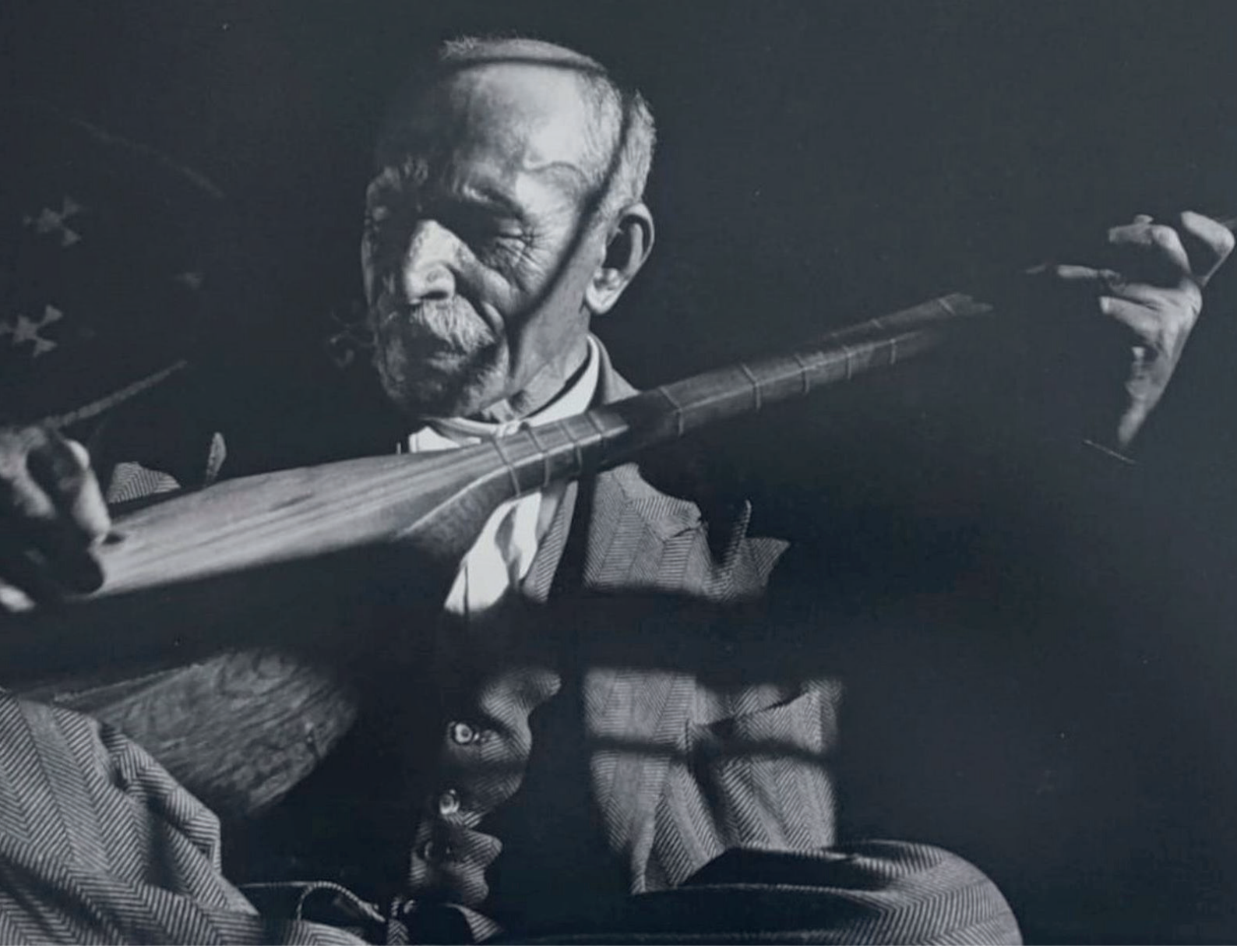
Doğayla bir bütünlük içinde yaşayan bireyler doğanın özünü keşfettiklerinde çıktıkları ruhsal bilinç yolculuğunda kendilerini bulmuş olurlar. Bu derin ruhsal deneyim, insanların duygu yoğunluğunu artırır ve bu yoğun duygular, çeşitli sanatsal ifadelerle dönüşür; bu, bazen bir şiir bazen bir melodi bazen de bir resim ya da film olabilir. Kısacası, doğanın sanat üzerindeki etkisi oldukça güçlüdür. Sanat, doğanın bir parçasıdır; dolayısıyla doğadan uzak olanlar, derin ve etkili eserler üretemezler. Sanatçılar, doğanın sunduğu güzelliklerden beslenerek, bu duygu dünyasını sanatlarına yansıtırlar. Bu bağlamda, Baruch Spinoza ve Aşık Veysel, doğa ve sanat ilişkisini derinlemesine incelemeyi gerektiren iki önemli figürdür.

Spinoza: Doğanın Felsefesi

Baruch Spinoza, 17. yüzyılın en etkili filozoflarından biridir ve felsefesinin merkezine doğayı yerleştirmiştir. Spinoza'nın düşünce dünyasında doğa ve Tanrı birbirinin ayrılmaz parçalarıdır. Monist bir anlayışla, evrende var olan her şeyin Tanrı'nın bir yansıması olduğunu savunur. Spinoza'ya göre doğa, varoluşun özüdür ve her şey bu doğanın bir parçasıdır. Tanrı'nın doğası, doğanın kendisidir; bu da onun felsefi sisteminin temellerinden birini oluşturur.

Spinoza'nın doğa anlayışı, insanın evrendeki yerini ve doğayla olan ilişkisini yeniden tanımlamaya yönelik bir çabadır. Duygular ve düşünceler, doğanın bir yansıması olarak ele alınır; insan, bu duyguları anladığında ve akıl yoluyla onları kontrol altına aldığı anda, ruhsal bir aydınlanma yaşar. Spinoza'nın bu felsefesi, doğayı ve insan ruhunu anlamaya yönelik bir yöntem olarak görülmektedir. İnsan, doğanın bir parçası olduğuna dair derin bir farkındalık kazanarak, ruhsal bir bilinç yolculuğuna çıkar. Bu yolculuk, kişinin kendini bulmasını ve içsel huzuru elde etmesini sağlar.

Spinoza'nın düşüncesindeki bu bütünlük, sanatla olan ilişkisini de güçlendirir. Sanat, doğanın ve Tanrı'nın bir yansıması olarak kabul edilir. Doğayla uyum içinde olan sanatçılar, doğanın sunduğu derinliklerden beslenerek eserlerine hayat verirler. Spinoza, sanatın doğayla olan bu ilişkisini anlamının, insanın varoluşsal sorgularını yanıtlayabilmek için önemli olduğunu savunur.

Aşık Veysel'in Derin Duyguları

Aşık Veysel, Türk edebiyatının ve halk kültürünün önemli isimlerinden biridir. Şiirlerinde; doğayı, insanı ve hayatın derin anlamlarını dile getirir. Veysel'in eserleri, Anadolu'nun kültürel zenginliğini, toplumsal gerçekleri ve bireysel duyguları yansıtır. O, doğanın bir parçası olarak yaşar ve onunla derin bir bağ kurar. Şiirlerinde sıkça doğa imgelerine yer verir; doğa, onun için hem bir ilham kaynağı hem de ruhsal bir derinlik alanıdır.

Aşık Veysel, doğanın sunduğu güzellikleri ve acıları eserlerine yansıtarak, insan ruhunun evrensel duygularını ifade eder. Onun şiirlerinde aşk, hüznün, yaşam ve ölüm temaları sıkça işlenir. Bu temalar, Veysel'in doğa ile olan ilişkisinin bir yansımasıdır. Doğanın güzellikleri, onun şiirlerinde bir melodi gibi akar ve okuyucuya derin duygusal deneyimler sunar. Aşık Veysel'in eserleri, doğanın sanat üzerindeki etkisini en iyi şekilde gözler önüne serer.

Aşık Veysel'in ruhsal derinliği, onun sanatında kendini bulur. Doğanın özünü keşfeden Veysel, bu keşif sürecinde yaşadığı yoğun duyguları şiirlerine yansıtır. Onun eserleri, sadece birer sanatsal ifade değil, aynı zamanda birer yaşam felsefesidir. Veysel, doğadan aldığı ilhamla, insanın varoluşsal sorgulamalarını ve ruhsal yolculuklarını sanatına dahil eder.

“Kara Toprak” ifadesi, Aşık Veysel'in şiirlerinde derin bir anlam katmanı taşır. Bu bağlamda kara toprak hem varoluş hem de ölüm temalarını bir araya getirir:

Kara Toprak: Varoluş ve Ölüm

1. Varoluşun Temeli:

Kara toprak, yaşamın kaynağıdır. Tarım ve doğal yaşam için gerekli olan toprak, insanların hayatlarını sürdürebilmesi için vazgeçilmez bir unsurdur. Aşık Veysel, kara toprağa duyduğu sevgi ve bağlılıkla, insanların yaşamlarının doğal döngüsünü simgeler. Bu bağlamda, toprak, doğanın ve yaşamın özüdür; insanın varoluşu ile doğrudan ilişkilidir.

2. Ölüm ve Dönüşüm:

Kara toprak, aynı zamanda ölümün ve geçiciliğin sembolüdür. Hayat sona erdiğinde, bedenlerimiz toprağa döner; bu, yaşamın döngüselliğini ifade eder. Veysel, kara toprağa olan bu derin bağlılığı ile hayatın geçici olduğunu, ölümün kaçınılmaz bir gerçek olduğunu da kabul eder. Ölüm, bir son değil, doğanın döngüsünde yeni bir başlangıçtır. Toprak, insanların son yolculuklarını gerçekleştirdikleri yerdir ve bu nedenle ölümle de doğrudan bağlantılıdır.

3. Ruhsal Derinlik:

Kara toprak, varoluşsal sorgulamalar içinde insanın kendini bulma sürecinin bir parçasıdır. Doğa ile bütünleşmiş olan insanlar, bu bütünlükte ruhsal derinliklerini keşfederler. Veysel, toprakla kurduğu bu bağı, ölüm korkusunun ötesine geçerek yaşamın anlamını bulma çabası olarak yansıtır.

4. İkilik ve Bütünlük:

Veysel'in kara toprak teması, varoluş ile ölüm arasındaki ikiliği de ifade eder. Hayatın güzellikleri ve zorlukları, bu iki kavramın kesişim noktasında bir araya gelir. Kara toprak hem yaşamın hem de ölümün gerçekliğini kabul ederek insanı bu gerçekler üzerinden bir yolculuğa çıkarır.

Aşık Veysel'in "Benim Sadık Yarım Kara Topraktır" şiiri, kara toprağın hem varoluş hem de ölüm simgesi olduğunu derin bir şekilde ifade eder. Toprak, yaşamın özüdür ve aynı zamanda ölümle olan bağı da kaynağıdır. Bu ikilik, insanın doğayla olan ilişkisini ve varoluşsal sorgulamalarını derinlemesine etkiler. Veysel, kara toprak aracılığıyla, yaşamın döngüselliğini ve ölümün kaçınılmaz gerçeğini ustalıkla işler. Böylece doğanın ve insanın birbiriyle olan bağlantısını güçlü bir şekilde vurgular. Bu tema, doğanın ve insan ruhunun birbirine nasıl bağlı olduğunu ve bu bağlamda sanatın doğayla nasıl iç içe geçtiğini gösterir.

Spinoza ve Aşık Veysel, doğa ve sanat arasındaki derin ilişkiyi farklı şekillerde ele almışlardır. Spinoza, felsefesiyle doğayı ve Tanrı'yı bir bütün olarak ele alırken, Aşık Veysel bu doğayı sanatına ve şiirlerine yansıtarak, insan ruhunun evrensel duygularını dile getirmiştir. Her iki figür de doğanın özünü keşfeden bireylerin ruhsal derinliklerinde buldukları anlamın, sanat ve felsefe aracılığıyla nasıl ifade edilebileceğini göstermektedir. Doğa hem Spinoza'nın felsefesinde hem de Aşık Veysel'in sanatında önemli bir yer tutar; çünkü doğa, varoluşun özüdür ve insana derin bir bilinç yolculuğu sunar. Bu nedenle, doğadan uzak olanların sanatlarında derinlik bulması oldukça zordur. Sanat, doğanın bir parçası olarak insan ruhunu besleyen bir kaynaktır ve bu iki figür, bu kaynağı farklı yollarla keşfetmişlerdir.

Şiir

Şeyda BOZKURT
@seydabozkurtofficial

SAYI: ARALIK

Sensiz Seferler

İçimde dağılan bulutlar gibisin
Dokunsan akacağım kalbine
Geceye meydan okuyan ışıklar gibisin
Aydınlığa gebe olan kalbime uzat ellerini

Bir akşam sandık kokusu bıraktım sana
Kilitleri kendine yoksul
Bir yıldırım çakıldı yüreğime
Akşam seferinde umutlar yoksul

Su birikintisi değdi ayağıma
Bir anda suda serabın belirdi
Gelemedim son durağıma
Beni ellerine zaman erİştirmedİ

Ruhumun yansımasıydın sen
Sana baktığımda cennetime varıyordum
Başıma gelemeyenlerin darısıydın sen
Kalbim sana susmuştu, gelemiyordum

Nevin ULUSOY

nevinulusoy

“Sevgi insan yüreğindeki en iyi ve soylu şeydir, özellikle de tıpkı ateşteki altın gibi hayatın içinde denemeden ve sınamadan geçtiğinde...”

"ROMA" Bir siyah beyaz destan

Sıradan insanların küçük hayatları. İnsanı olduğu kişi yapan nedir? Küçük olaylar, kokular, günden güne değişmeyen sıradan şeylerin sesleri? Devamlı olduğu düşünülen küçük konforlar. Bir değişim akışı olduğunda sıradan insanlara ve onların küçük hayatlarına ne olur peki? Sıradan insanlar kimlerdir ve kimler sıradan değildir? Bir kişinin hayatı bütün bir dünya değil midir, dünyanın kendisinden hiç de daha az önemli olmayan?

Yönetmen Alfonso Cuarón'un 2018 yapımı filmi "Roma" böyle küçük insanların ve küçük yaşantıların hikayesini anlattığından epeyce fırtına kopardı. Oldukça otobiyografik olan film, yetmişli yılların başlarında Meksika'nın başkentindeki orta sınıf bir ailenin öyküsüyle buluşturuyor bizleri. Ailenin yaşadığı bölgenin adıdır Roma, çünkü buranın, şehrin daha zengin bir parçası olduğu düşünülmektedir. Çok başarılı bir yönetmen olan Cuarón'un birçok filmi arasında "Harry Potter" serisinin üçüncü filmi olan "Harry Potter ve Azkaban Tutsağı" da var. Bu filmin serinin en iyi filmi olarak kabul edildiğini hatırlayalım. "Roma", siyah beyaz bir film, bu da bize filmin geçtiği zamanın, olayların içine daha kolay girmemizi sağlıyor. Ev, yönetmenin çocukluğunda yaşadığı evine çok benziyor ve bize bahsettiği de kendi ailesi aslında, özellikle hizmetçi ve çocuk bakıcısı Cleo. Yönetmen filmlerin yalnızca sinemalarda gösterilmesi gerektiği düşüncesine karşı. "Roma" bir Netflix filmi olduğu için Cannes Film Festivali'nde gösterim şansı olmadı ancak filmin 2018 Venedik Film Festivali Altın Ayı dahil 211 ödülü ve 187 tane de adaylığı var. En İyi Yabancı Film, En İyi Yönetmen ve En İyi Sinematografi Oscarları da bu ödüller arasında. "Roma", 2000 yapımı "Kaplan ve Ejderha" filmiyle birlikte en fazla ödüle adaylığı olan yabancı film.

Önce evin girişiyle karşılaşıyoruz filmde. Arabayı da buraya park ediyorlar. Kapının önüne atlayan bir köpek, dışarı çıkmaya öylesine ihtiyaç duyan, evin dışındaki yaşama karşı arzuyla dolu köpek, hep orada. Ne zaman biri kapıyı açsa, hemen kaçmaya çalışıyor, bir kez başarıyor da kaçmayı ama hemen yakalanıp geri getiriliyor. Zemin her zaman köpek dışkısıyla dolu. Bunları temizlemek Cleo'nun görevlerinden biri, temizlik, evi derleyip toparlamak, çamaşırları yıkamak ve belki de en önemlisi, çocuklara bakmak, hatta küçükler uykuya dalsın diye onlara şarkı söylemek gibi. Çocuklar onu nasıl da seviyorlar, hele küçükler, ancak kimse onun köpek dışkılarını zamanında temizlemediği ve evin efendisi onlara bastığı için azarlanmasını sorun olarak görmüyor. Başka bir hizmetçi daha var, kendisi gibi bir köy kızı, Meksika yerlileri onlar, bazen kendi dillerinde konuşuyorlar.

From Academy Award® Winner Alfonso Cuarón
Director of "Gravity" & "Children of Men"

Radyonun yanında evdeki sesleri duyuyoruz, ev genellikle sessiz ama, sessiz fırtına pek hissedilmiyor. Dışarı, cadde gürültülü değil, sokak satıcıları gelip geçiyor, günden güne. Elbette birlikte yemek yemiyorlar, bazen birlikte televizyon izliyorlar, Cleo da ailenin bir üyesiymiş gibi, özellikle de çocuklar bayılıyor buna, Cleo'nun onlarla birlikte olmasını istiyorlar, öylesine sevgi dolu bir kalbi var ki! Evin hanımı onu azarladığında kaşlarını bile çatmıyor, sessizce itaat ediyor sadece.

Şehir merkezi, kaotik bir yer; şehir merkezinin keşmekeşi, evdeki havanın tam tersi, gürültü, gelip giden insanlar... Kızlar sevgilileriyle buluşuyorlar, sinemaya gidiyorlar, tam da cinsel özgürlüğün başladığı zamanlar. Sonuç, Cleo'nun kalbi kırılıyor, zamanının bencilliği yok onda. Desteğe ihtiyacı var ama buna ihtiyaç duyan yalnızca Cleo değil. Evin efendisi, yakışıklı bir doktor, bütün sorumluluklarını geride bırakarak çekip gider, tıpkı Cleo'nun sevgilisi gibi ve "kadınlar yalnızdır". Sofia, evin hanımı söyler bunu, dışarıda geçirdiği bir gecenin sonunda eve döndüğünde. Arabayı iyi park edemediği için duvarlara çarpar. Eşi kadar iyi süremez arabayı, ama devam eder yoluna. Yaşam yolunda daha başarılıdır aslında, asla çocuklarını bırakmaz ve cesaretini korur fırtınanın karşısında. Çocuklar hissederler fırtınayı, olup bitenden habersiz, huzursuzluğun pençesindedirler. İki kadın birbirine destek olur çalkantılı yaşam yolunun güçlü dalgalarıyla çarpışırken. Meksika da daha özgür ve güçlü olmak istemektedir, gençler bunlar için savaşıma arzusundadır ama ne kadar zordur barışa ve özgürlüğe ulaşmak. Kendi insanları tarafından katledilirler bu arzuları yüzünden, gösteriler kana bulanır. Meksika, büyük ve kadim bir topluma ait o ihtişamlı yer şimdi yoksulluk ve acı memleketidir. Fakir bölgeler berbat bir durumdadır, ağlayan çocuklar, her taraf çamur ve pislik. Eduardo Galeano'nun "Latin Amerika'nın Kesik Damarları" kitabı, sömürünün o korkunç dişlileri düşer zihne ve sorarız onunla birlikte: "Mutsuzluk, tarihin bir ürünü, insanların yarattığı, dolayısıyla da insanların üstesinden gelebileceği bir olgu olmasın sakın?" Oradadır tarlalar, kırsalda yüzyıllardır aynı kalmış sesler... Cleo evini hatırlar bir çiftlik ziyaretinde. Çocuklar için yaşamını tehlikeye atan bir kadının kalbiyle ürpeririz derinden ve dalgalar onu hayata geri getirdiğinde, sevgiye, sempatiye, kendisi ve sevemeyenler için affedişe, ister erkek olsun ister kadın. Vincent Van Gogh'un kardeşi Theo'ya yazdığı gibi:

"Sevgi insan yüreğindeki en iyi ve soylu şeydir, özellikle de tıpkı ateşteki altın gibi hayatın içinde denemeden ve sınamadan geçtiğinde..."

Yalitza Aparicio'yu, Cleo rolünde izliyoruz filmde ve inanması çok güç olsa da kendisi bir oyuncu değil, bir anaokulu öğretmeni. Mixtec kökenleri var oyuncunun, Aztekler'den önce Meksika'da yaşayan Orta Amerikalı Kızılderililer Mixtecler. En İyi Kadın Oyuncu Oscar'ı için aday gösterilen oyuncunun filmdeki başarısı gerçekten inanılmaz, oyunculuğu öylesine mükemmel ki... Filmdeki karelere yaşamın ta kendisine dönüştürmek için ruhunda ne varsa ortaya döküyor ve onu izlediğimizde başka her şeyi unutuyoruz, bütün duyularımızda yaşam nefesi dolaşiyor. Bütün oyuncular gerçekten çok başarılı ve bunun yönetmenin başarısı olduğunu söyleyebiliriz. Her kelime, her davranış, her sahne derin bir yoğunluk ve içtenlik deryası. Marina de Tamira da Sofia rolüyle En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu Oscar'ı için aday gösterilmişti.

Film şimdi bizim içimizde, kendi hikayemizi anlatıyor bize, bugün yeni biçimleriyle kadim hikayelerimiz. Yıkıcı fırtınalarla dolu yaşam, korkunç dalgalarla, ancak kalbimizin özgürce atmasına izin verirse, dostlarımız, sevgimize layık insanlarla, sonunda ne tatlı bir kucaklayış var. Sıradan yaşantılar işte kadim hikayelerin büyüklüğünde, dünyanın ta kendisi, varoluş hüznü ve coşkusuyla, umuda tutunarak, Van Gogh'un dediğince, "kederli ama hep sevinçli olma mayasıyla", sonsuzluğa:

"Keder şevkini taşımak oldukça iyi bir şey, yeter ki insan ikisini bir araya getirebilsin, keder bütün insanlarda vardır; ama insanda şevk de olmalıdır, şevk ne kadar çoksa o kadar iyidir ve hiç umutsuzluğa düşmeyen biri olmakta yarar vardır."

"Gerçekten de aşk dediğimiz
şey, hayal ettiğimiz kişiye
duyduğumuz aşktır."

ORHAN PAMUK - KARA KİTAP

Esra KOYUNCU

imza__e

Edebiyatın Hakikat ile İlişkisi

Edebiyatın kurmacası içindeki hakikat arayışı ile bilimin deneysel hakikat arayışı birbirinden epey farklıdır. Düşünme ve yaratıcılık kabiliyetine sahip olan insan aklının sınırlarından çıkarak arka planda kalmış, görünmeyen bilgilere ulaşabilir. Özellikle şiir alanında imgeleme yoluyla şair bu sezgisel yolla okuyucusuna görünenden fazlasını aktarır. Sezgi her insanda farklı oranlarda mevcuttur ve yaşamının her alanında fark etmeden kullanır.

Mantıkta hakikatten söz etmek, o olgunun doğruluğundan ya da yanlışlığından söz etmektir. Olgular ise buna uymaz. Bunun nedeni ise edebiyatın konusunu hayatın içinden alması ve eserini sanat kaygısı taşıyarak yapmasıdır. Böylece hayal ile hakikat birbiri içine karışır ve bir kategori içine koymak zorlaşır.

Edebiyatta bir hakikat var mıdır? Eğer varsa hakikat nasıl değerlendirilmelidir? Bazı düşünürler edebiyatta hakikatin olmayacağını, bazıları ise edebiyat kapsamındaki hakikatin farklı açıdan değerlendirilmesi gerektiğini savunmuştur.

“Edebiyatın Hakikatle İlişkisi Vardır”

a) Sezgisel Hakikat

Sezgi, “gerçeğin, deneye ve akla başvurmadan doğrudan doğruya kavranması”dır. Bazı felsefecilere göre yalnız duygularla ve akılla hakikate varılmaz. İnsan gözünün göremediğini görebilmenin, bir şeyi sanat olarak görebilmek olduğunu söyleyen Lenoir, sanatçının ifade etmek istediğinin farklı yollarla algılanacağından bahseder. Peki perdelenmiş olanı görebilmeyi sağlayan nedir?

Aristoteles, medeniyeti oluşturmak için şartlar ortaya koyar. Bunlar bilim, sanat, sezgi, akıl ve ilimdir. Kant ise nesnelere algılamamızı sağlayan kavramın “sezgi” olduğunu ifade eder. Descartes ise sezginin basit ve net olarak kişinin zihninde oluşan ilk hakikat olduğunu söyler. Henri Bergson’un fikrine göre kişi hakikati dışarıdan bir etkene maruz kalmadan kendi doğal sezgileri sayesinde öğrenebilir.

Sanatın sezgisel bir bilgi kazandırdığını Platon’un İon eserinde görebiliriz. Şairin aklın sınırlarını aşan bilgilere ilhamla ulaşılabilceğini söyler. Tıpkı herkesin sanatçı olamayacağı gibi sezgi yeteneği her insana doğuştan verilmiş bir yetenek değildir. Belli bir bilgi birikimi, yanında imgeleme gücünü de getirecektir. Bu sayede sanatçı yalnızca fiziken görünenin de ötesine geçecek ve hakikate ulaşacaktır.

b) Önermesel Hakikat

Belirtik Hakikat

Bu bölümü, Abdülhak Şinasi Hisar'ın Fahim Bey ve Biz adlı eseriyle açıklayacağım:*

“Bir gün gazetelerde, “Hazin bir vefat” başlığı altında kısa bir fıkra çıktı: “Bursa eşrafından, eski maslahatgüzarlarımızdan ... dairesi mütercimi Ahmet Fahim Bey eceli mev’udiyle vefat etmiştir. Merhum her cihetle faziletli, hür fikirli, geniş bilgili, çok nezaketli, şahsına hürmet telkin ettirmiş ve dostları tarafından çok sevilmiş bir zattı. Vefatı zaiyattandır. Mevlâ rahmet eyleye.”

“İşte, ölünün cesedi üstüne atılan birkaç kürek toprak gibi, hatırası üzerine kapanan birkaç satır. O ölüyü bilmeyenlerden bu yazıyı okuyanlar sanki ne duyarlar? Bir talihin ademe göçmesinden onunla alâkası olmayan ne anlar? Bir fâninin öldüğüne kimse şaşmaz ve kimse düşünmez ki o da kendisini ölümden bizim kendimizi sandığımız kadar uzak sanırdı. İnsanlar, birbirlerinden uzak mesafelerle ayrılmış yıldızlar gibi, kendi hususi boşlukları içinde dönen, hepsi yalnız, hepsi mahrem ve başkalarına kapalı birer dünyadır. Bir yıldız sönünce ondan uzaktakiler bir şey duymaz. Herkes ancak biraz kendi komşusuyla meşgul olur. Herkes ancak bir iki düşmanı için kin, ancak üç dört dost veya akraba için haset veya muhabbet ve ancak beş altı vücut ve ruh için biraz zaaf, bir temayül veya bir aşk duyar ve beşeriyetin üst tarafı bize tamamen yabancı gibi karanlık kalır.”

Her iki paragrafı farklı açılardan değerlendirebiliriz. İlk bölümde tasvir edici bir olay vardır. Anlatılan olay, roman içindeki kurgunun bir parçası olduğundan “uyduruk” olarak tanımlanan cümlelerle oluşturulmuştur. Karakterin gerçekte var olup olmadığını okuyucu düşünmez çünkü olmadığını bilir.

* Berna Moran'ın Edebiyat Kuramları ve Eleştiri adlı kitabındaki örnekten alınmıştır. (Bkz. Berna Moran, Edebiyat Kuramları ve Eleştiri. s. 279.)

İkinci paragrafta ise roman kendi kurgusunun biraz dışına çıkar ve farklı bir pencereden yazarın yorumuyla devam eder. Yazar yalnızca karakterlerin bilgileri ışığında olay örgüsünü devam ettirmez. Bir parantez gibi araya süzülür. Kendi “düşünsel” cümlelerini eserine ekleyen yazarın fikirleri “doğru” ya da “yanlış” olarak okuyucunun değerlendirmesine sunulabilir çünkü verilen bilgiler sosyolojik, psikolojik ya da tarihi gerçeklikler de yansıtabilir.

Örtük Hakikat

Edebiyatta, özellikle de şiir alanında örtük anlam fazlasıyla kullanılmaktadır. Net bir şekilde açıklanmamış olan örtük anlamları hakikatle ilişkilendirenler de vardır. Örtük anlamı ise parça parça incelemek yerine bir bütün olarak ele alınıp örtük bir tez çıkarılması gerektiğini savunurlar. Açık tez, kişilerin kendi fikirlerini ortaya koyduğu düşünsel cümlelerdir. Örtük tez ise yazarın açık bir ifadeyle okuyucuyla paylaşmadığı bilgilerdir. Yazar eserinde tasarladığı dünyayı tasvir unsurlarıyla, olay örgüsüyle ve karakterlerin jest-mimikleriyle adeta okuyucunun eline bir bilmece verir ve çözüme ulaşmasını bekler.

“Edebiyatın Hakikatle İlişkisi Yoktur”

İngiliz edebiyat eleştirmeni Ivor Armstrong Richards, edebiyatı yalnızca dilsel bakımdan çözmek istemiştir. Richards’ın edebiyat ve hakikati birbirinden ayırmasının sebebi dil ile anlam arasındaki bağıdır. Ona göre bir önerme, olgunun sembolüdür. Bilimdeki amaç yalnızca bilgilerin inandırıcılığını birtakım verilerle kanıtlayarak aktarmaktır. Yazarın okuyucuyu hakikate eriştirmek gibi bir sorumluluğu varsa yanlış önermelerden kaçınması gerekir. Her ikisini de aynı grupta değerlendirmek yanlış olacaktır. Richards’a göre edebiyat ve bilimin işlevleri birbirlerinden farklıdır. Dil yalnızca bilgi vermek amacıyla değil, aynı zamanda duyguların aktarılmasında da kullanılan bir iletişim metodudur. Örneğin “Sen harikasin!” cümlesi bir duyguyu yansıtır. Bu duygusal kullanımı “doğru” ya da “yanlış” olarak değerlendirmek olanaksızdır. Richards’a göre “doğru mu yoksa yanlış mı?” sorusu dilin hangi amaçla kullanıldığını anlamamanın bir yoludur². Bu soruya yanıt verilemiyorsa anlatımda duygusal kullanım vardır.

“Sallanan bir adayım, gidiyorum, bordama

*Ela gözlü, kavgacı, cırlak kuşlar konuyor,
Ölümler var takılmış iplerin arasına,
Uykuya yatmak için dalgalara iniyor!”*

Sembolizm şairlerinden en büyüğü olarak kabul edilen Arthur Rimbaud’un Esrik Gemi adlı şiirinde örtük bir anlamla karşılaşırız. Okuyucunun dünya gerçekliklerine bağlı olarak böyle bir şiiri yorumlayabilmesi neredeyse imkânsızdır. Bu gibi eserlerde bir olgu anlatılmaz ve de doğruluk sorusuna cevap verilmesi yanlış sonuçlar doğurur.

Jacques Derrida ve onun izinde olan bazı edebiyat araştırmacıları edebiyat ile hakikatin ilişkisine açıklık getirerek, edebiyat dilinin hakikati ifade etmeye uygun olmadığını açıklamışlardır. Eğer kullanılan dil hakikatleri yansıtabilseydi doğru olan net bilgiye ulaşma imkânı olacaktı. İki kapak arasında yarattığı bir dünyayı ortaya sunan yazarın okuyucusu bu karışık düzenin ötesine geçemez. Dil, eserin içinde kendi hakikatini kendi oluşturur.

Edebiyatta İnanç Sorunu

Okur her zaman eserin içindeki dünyaya kendini adapte edemeyebilir. Bu sorun, okuyucunun eserden zevk almasını engelleyebilir mi? Bireysel inançların kişiyi etkilememesi beklenir çünkü duyulan önyargılar kişide fazlasıyla soru işareti uyandırabilir. Bu durum, okuyucu kimliğine zarar verir. Yazar her ne kadar eserindeki olayı ya da bilgiyi açık bir şekilde ifade etse de okuyucu kitapla arasına bir duvar ördüğü an kitaptan beklentisini yitirir ve verilen bilgiyi kabul edemez.

² Berna Moran, a.g.e., s. 285.

Richards'a göre okurun inançları eserle paralellik göstermiyorsa bu bir problem arz etmez. Sağlıklı ve hür bir okuma yapmak ve eserin tadına varabilmek için okuyucu, eserin inançlarını "geçici" olarak kabul eder. Bu geçici inançlara gerçek inançlarla benzerlik taşımadığından "estetik inanç" adı verilebilir. Bunun sebebi ise okuyucunun yazarın yapmış olduğu kurgunun farkında olması ve hakikati arama gereksinimine kapılmamasıdır.

Thomas Stearns Eliot ise Dante adlı yazısında Richards'ın düşüncelerini destekler. Şiirin zevkine erişebilmek için şairin kendi inançlarını paylaşmaması gerektiğini savunur. Şairin amacı kendi inanç ve fikirlerini empoze etmek değildir, o sadece anlaşılmayı bekler. Şair eğer kendi inançlarını seviyeli ve tutarlı bir şekilde yansıtırsa okuyucunun -"geçici hakikat" ile- şaire ve eserine yaklaşması her iki tarafı da memnun edecektir.

Her eserin kendine has belli görüşü vardır. Örneğin farklı toplumların edebiyatının dünyanın ucundaki başka bir yerde okunması okuyucu ve yazar arasında bir çarpışma yaratır. Elbette bu, kişinin eserden zevk almasına engel değildir. Tolstoy, Dostoyevski, Gorki gibi tüm dünyanın tanıdığı ve sevdiği yazarlar, eserlerini evrensel bir inanç belirleyerek oluşturmuş ve felsefelerini ortak bir insanlığa sunmuşlardır. Eserdeki görüşlerle okuyucunun inançlarının çatıştığı fakat okuyucunun eserden zevk aldığı yahut bunun tam tersi olan durumlar da vardır. Bu konuda önemli olan, ortaya konan sanat eserinin estetik bakımından kendisini kaybetmemesidir.

Yazarın görüşü eserdeki şahıslarla, olaylarla, mekanlarla ve anlatım tarzıyla özenli bir biçimde verilmelidir. Okunan kitap eğer bir tarih, biyoloji ya da psikoloji kitabı olsaydı bahsedilen bu görüş, bilimsel hakikati tamamen zedeleyecek ve bilginin kafa bulandırıcı bir biçimde okuyucuya ulaşmasına neden olacaktı. Bireyin sanat eserinden beklediği ortak kanı, heyecanlı bir tempoyla birlikte örtük olanı bilmece çözer gibi çözmektir.

Edebiyatın kurmaca dünyası içinde insan, sezgileriyle birlikte görünenin ötesine geçebilir. Her insanın sezgilerinin farklı olması eserin farklı pencerelerden görülmesini sağlayabilir ve bu da edebiyatın çok yönlülüğüne büyük oranda katkı sağlar. Hem okuyucunun hem de yazarın bu konuda sert ve baskıcı olarak görüşünü ifade etmesinden ziyade olumlu bir tavır sergilemesi iki taraf için de her zaman önemli olacaktır. Edebiyatın bir hakikate sahip olamayacağını belirten görüşler ise yaşadığımız çağın popüler kültürünün bir yansıması olarak da değerlendirilebilir. Örneğin ütöpik ya da masalsi anlatıların gerçek dünya ile sentezlenmesiyle yazılan eser kendi dilini ve kendi hakikatini oluşturabilir. Yazarın kağıtlara dökmüş olduğu dünyasını okuyabilmek için yazar ve okuyucunun ortak inançları kabul etmesi veya geçici olarak tamamen kabul etmesi beklenir. Farkındalığın olduğu yerde her zaman çeşitlenmeler ve yeni renkler olacaktır.

KAYNAKÇA

- Aydoğdu, Hüseyin. Bergson'un Hakikat Araştırmasında Sanatın Fonksiyonu. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Cilt:7. Sayı: 1. s. 179-191. 2006.
- Kılıç, Sibel. Scientific Art/Artistic Science. International Journal of Social Science. Cilt: 5, Sayı: 1. s: 193-203. 2012.
- Lenoir, Beatrice. Sanat Yapıtı. 2. Baskı. (Çev: Aykut Derman). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. 2003.
- Moran, Berna. Edebiyat Kuramları ve Eleştirisi. 29. Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları. 2018.
- Öktem, Ülker. Descartes, Kant, Bergson ve Husserl'de Sezgi. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi. Cilt:40. Sayı: 1.2. s: 159-188. 2000. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/26/1052/12723.pdf>

Kokina

Kırmızı meyveleriyle yalnızca bir bitki değil, aynı zamanda güçlü bir semboldür. Adını Yunanca "kırmızı" kelimesinden alan kokina, mutluluk, şans ve yeni başlangıçların bir işareti olarak kabul edilir. Doğanın zarif bir armağanı olan bu bitki, sevgiyi ve bağlılığı temsil ederken, evde bereketi artırdığına inanılır. Mitolojide ölümsüzlük bitkisi olarak anılan kokina, geçmişten günümüze dileklerin gerçekleşeceği umuduyla saklanır. Kışın soğuk günlerinde canlı kırmızı meyveleriyle doğanın dayanıklılığını simgeler ve yaşam döngüsünü kutlar. Kokina, her yaprağı ve meyvesiyle derin anlamlar taşıyan bir yeni yıl geleneğidir.

"Yaşamak ne güzel şey be kardeşim, öylesine
ciddiye alacak şey değil yaşıyor olmak."
Nazım Hikmet - Yaşamaya Dair

Yasin DEDEBEKİROĞLU

📱 yasindedebekiroglu

!! Üretmeyi en kötü şartta bile bırakmadım. Herkesin yolu ve yolculuğu farklı elbette ama üretmek şu dönemde en kıymetli şey. Bana göre iki nokta var bu durumda; biri vazgeçmemek diğeri üretmek.

Aslı İmandık

Biz, Düş Art olarak üreten edebiyatçıları ve sanatçıları bir çatı altında toplayıp eserlerimizi dayanışma ruhuyla kitlelere ulaştırmak, aynı zamanda toplum yararına içerikler üretmek isteği ile bir araya geldik.

Öncelikle, bilinenler dışında Aslı İmandık kimdir? Mesela, lisede müzik okuma fikri veya kararı nasıl gelişti? Yani bu yola girmeye nasıl karar verdiniz? Sonrasında İstanbul kararını nasıl verdiniz? Burada mesleki olarak ne gibi zorluklar yaşadınız?

Lisede müzik okuma fikri, hep örnek aldığım ablam sayesinde gelişti. Onun izinden gittim, beni sınavlara o hazırladı. Müziğe hep ilgim ve yeteneğim vardı, bir de açıkçası tiyatro öncesi bir basamak olacağını da düşünmüştüm, üniversitede oyunculuk okumayı istiyordum çünkü. Oyunculuk sınavlarına girmeden önce kulak eğitimi de almış olacaktım, bir de üstüne enstrüman çalıyor olmak artısı olacaktı. Açıkçası motivasyonum buydu. Sonra üniversitede de müzikten devam ettim, müziği bitirir bitirmez de ikinci kez üniversite sınavına girip Ankara Üniversitesi Oyunculuk bölümünü kazandım. Burada okurken kendi kendime komedi videoları çekmeye başlamıştım, fark edilmeye başladıktan ve sevdiğim yazarlar, yönetmenlerden beraber çalışma teklifi alınca hayat beni İstanbul'a, önceleri haftada 1-2 gelip gidecek şekilde, sonra da temelli getirdi. İstanbul'a her yeni gelen oyuncu adayı gibi elbette zorlandığım çok fazla şey oldu, bunların başında maddi kaygılar geliyordu tabii ama ben biraz kendi imkanlarımı kendim oluşturduğum gibi oldu aslında, video çekmeyi, üretmeyi hiç bırakmadım. Bu sayede çok değerli insanlarla tanıştım ve çalıştım.

Yaptığınız iş gereği birçok kıymetli oyuncuyla çalıştınız. Size ilham olan biri var mıdır? Tanışmadığınız biri de ilham olmuş olabilir. Yoksa bile izlerken büyülediğiniz bir oyunculuk oldu mu? Olduysa karakter ve oyuncu ismi verebilir misiniz?

Spesifik bir kişi söyleyemem ama elbette ilham aldığım çok fazla kişi oldu. Mesela Perran Kutman, Demet Akbağ, Ferhan Şensoy. O kadar çok ki... Ama babam beni çocukken Hisseli Harikalar Kumpanyasını izlemeye götürmüştü, orada "ben de bir gün sahneye çıkacağım" dediğimi ve gözümü bile kırpmadan izlediğimi hatırlıyorum.

Bizim platformumuzun amaçlarından biri topluma faydalı işler de üretmek, paylaşmak. Bu paralelde, bizim aracılığımızla; okurlarımıza, takipçilerimize ve elbette sizlerin hayran ve takipçilerine en beğendiğiniz oyun ve kitabın hangileri olduğunu tavsiye olması adına söyleyebilir misiniz?

Ben hayatta “en”lerimi seçmekte hep zorlanmışımdır. Sevdiğim her film, her oyun ya da her kitap, her şarkı başka bir yerine dokunmuştur kalbimin. Kimi filmi sadece bir sahnesi için bile defalarca izlediğimi bilirim. Oğuz Atay’ın Korkuyu Beklerken’i okuduktan sonra üstüne günlerce düşündüğüm, tekrar tekrar okuduğum bir kitap, hayatıma dokunduğu dönem itibari ile de benim için epey özeldir. Belki kitap olarak son zamanlarda okuduklarımdan bir örnek verebilirim; Latife Tekin’in Zamansız kitabı. Oyun olarak da yıllar önce Ankara turnelerinde izlediğim “Profesyonel” oyunuyla başlarım listeye, bir de Berkun Oya’nın Dünyada Karşılaşmış Gibi oyunu tabii...

Şu sıralar Hamiyet müzikalinde oynuyorsunuz. Hamiyet, özel bir karakter. Role çalışırken zorlandınız mı veya Hamiyet karakterini nasıl ortaya çıkardınız. Oyunu izleyen biri olarak soruyorum, zor bir rol ve seyirciyi oldukça etkileyen bir hikâye. Oyundaki performansınız olağanüstüydü. Gerçek bir yaşam öyküsü elbette ama siz bu karakteri bu kadar başarılı yansıtmayı nasıl başardınız?

Hamiyet karakteri benim de hayatıma dokunmuş bir karakter. Ama hepimizin hayatında vardır bir Hamiyet öyle değil mi? Sokakta yürürken göz göze gelmekten imtina edilen, korkulup kaçılan, çemberin dışına itilmiş bir Hamiyet... Açıkçası role hazırlanırken daha çok kendi hayatımdaki Hamiyet’ten ilham aldım. Ama çok zorlayıcı oldu elbette, bizim oyunumuz bir melodram. Ama gerçekte yaşamış olan Hamiyet’in hayat hikayesi çok daha acıklı bana kalırsa. Onunla empati kurmak, yaşadıklarını içselleştirmek ve karikatürize etmeden karakteri inşa etmeye çalışmak kolay olmadı ama karşımda yıllarca tiyatro yapmış çok kıymetli oyuncu partnerlerim, yirmi yıldır kendi özgün müziğini yapmış ve yapmaya da devam eden değerli Peyk üyeleri, yanımda tiyatro duayeni Işıl Kasapoğlu hocam ve yapımcımız sevgili Müge Orkun vardı. Açıkçası onların desteğiyle, tartışarak, konuşarak inşa ettik Hamiyet’i.

Son olarak, oyuncu olmak isteyen gençlere neler önermek istersiniz. Oyunculüğün olmazsa olmazı nedir?

Oyuncu olmak isteyen herkese, -belki çok klasik olacak ama- vazgeçmeyin demek isterdim en başta. Çünkü ben çok kez vazgeçecek noktaya geldim. Çok. Eğer birinde vazgeçseydim bugün Hamiyet ile buluşamazdım. Fakat öte yandan, dışarıdan bakıp vazgeçmeyin demek de kolay gibi, Türkiye şartları ortada. Bir kez fırsat eşitliği yok. Herkesin her oyuna ya da audition’a ulaşımı kolay değil, özellikle İstanbul dışında yaşayan oyuncu adaylarının. Sonra, hepimizin, özellikle de gençlerin kafasında gelecek kaygısı varken elbette buraya hayalleri için gelmeleri kolay da olmayabilir. Ama ben buraya sırt çantamda, cebimde beni bir ay zar zor geçindirecek kadar parayla geldiğimde duyduğum korkunun beni nasıl cesaretlendirdiğini ve hedefime ulaşmada beni nasıl hırslandırdığını hatırlıyorum. Ben çıkışıma üretmek buldum, sosyal medya bir araç oldu. Üretmeyi en kötü şartta bile bırakmadım. Herkesin yolu ve yolculuğu farklı elbette ama üretmek şu dönemde en kıymetli şey. Bana göre iki nokta var bu durumda; biri vazgeçmemek diğeri üretmek.

Bizi kabul edip sorularımıza içtenlikle cevap verdiğiniz için size çok teşekkür ediyoruz. Sahneniz, alkışınız çok olsun...

Şiir

Mert Can MANTAR

[mertmantar3](#)

Bir tek sen

Ne bir handım,
Ne bir gar.
Gittiğin yollardım,
Çiğnediğin ray...
Ne gök isterim,
Ne hudutsuz derya.
Bir tek sen ol yanımda,
Süzül kollarım arasına.
Olmasın güneşim, yıldızım
Gözlerin kâfidir dünyama.
Varsın olmasın hiçbir şeyim,
Sen varsan her şey benim.
Elzem bir parçamsın,
Gelemem deme sakın.
Geçir boynuma ipi,
Vur sandalyeme tekmeyi.
Sen yoksan yenemem ben,
Bu derdi, çileyi
Sen yoksan neyleyim ben,
Üç kuruş etmez yüreğimi.

Yağmur AYAN

 ygmrayan

Bir Sürpriz Meselesi

Aralarına yeni katılan Rasim'e dönerek, makine gibi işleyen çenesini hiç örtmeden anlatmaya devam ediyordu. "Bir görmem lazım Hakkı Ağabeyi, görünce korkma sakın ha! Milletin bıyıklar pala olur, onun kaşlar, puhah. Arada burar burar durur. Hafif kısık gözlü olduğundan da azcık sert görünür."

Rasim ise, "Yahu adamın dışından değil, asıl içinden korkacaksın. Ne çıkarsa oradan çıkıyor zaten. Senin abi bildiğinden hiç korkmam ben, tasalanma sen." diyerek karşılık verir.

Sohbet ede ede yürüdüklerinden bir saati aşkın yolu bitirdiklerinin farkına Hakkı Bey'in pencereden başını uzatarak "Hoop kafadarlar nereye böyle?" demesiyle varırlar. İki şaşkın bir kahkaha tufanı içinde eve buyur edilir.

Hakkı Bey uzun yıllar boyunca radyo öykücülüğü yapmıştır. Radyodaki görevinden emekliye ayrılmak üzere. Hem bu vesileyle hem de daha özel bir sebepten bir araya gelmiştir.

Çaylar ağırdan içilmeye başlanır. Her zaman olduğu gibi sohbeti Davut başlatır. Evin içinde Davut'un gür sesi yankılanır:

"Hakkı abim be yav, şu geçen yılki anımı bir daha anlatsana yahu, bak Rasim'le yeni tanıştık mesela, o da bugün çok merak etti bana sordu, herife yanlış eksik anlatmayayım."

"Peki, oğlum peki haklısın vesselam. Tatlı bir sohbet olsun bize. Ne eksik ne fazla anlatacağım, olduğu gibi önünüze yayacağım."

"Evet abim."

"Bilirsiniz, otuz-otuz beş yıl oldu radyo öykücülüğüne başlayalı ben."

"Abi, şimdi sen altmış falan varsın değil mi ha!?"

Hakkı Bey, Davut'a dönüp meşhur kaşlarını çatar. Bir miktar kızmıştır. Bakışlara alışkın olan Davut hiçbir şey olmamış gibi sakince gülümser. "Oğlum, sus ulan! Her seferinde böylekensen beni seneye anca biter bu sohbet, geçen çay bahçesinde otururken ha bitti ha bitecek diye anlatırken senin bu bölmelerin yüzünden sabaha kadar lak lak etmişiz. Bahçenin sahibi anahtarı bize teslim etmiş de biz açtık yahu adamlara kapıyı."

Davut sırtıkan yüzünü düzeltmeye çalışarak, "Tamam abi tamam, nerede kaldıysan devam.", der.

"Ha, ne diyordum Rasim? İşte ben uzun yıllardır gönül verdiğim bu işte çalışır dururum, bir gün -tam geçen yıl bugün işte- kış kıyamet her yer, normalde yarım saatte geldiğim yolu imkânı yok iki saatte gelemem öyle bir hava."

"Ee, abi... Ne güzel anlatıyorsun, sonra ne oldu?"

Hakkı Bey, bu kez daha sakın bir tavırla “Ulan Davut, daha demin konuşmadık mı oğlum. Bölme ulan bölme, yoksa ben çarpacağım he!”

“Tamam, abi ya, topla sen. Dinliyorum ben. Hatta Rasim de ne güzel dinliyor valla.”

“Hava öyle böyle değil, kar cehennemi var mübarek. Soğuk ateşten beter yakıyor, hem de nasıl! Her neyse, çıktım mesaiden, baktım eve varamayacağım, rüzgâr da tersten gelip duruyor radyoya geri dönsem dönemem. Karnımda zır zır açlık çığırtıları. O fırtınada tek gördüğüm yer de ev yemekleri lokantası he.”

“Vay be ağabeyim, Allah’tan yol açılıns istesen açılırdı değil mi ha, haha!?”

“Davut, ha bire lafımın içine etme e mi evladım? Ya şu çocuk gibi -o sırada Rasim’e bakar- iki dakika duramadın.”

Davut o sırada zımbalanmış gibi ağzını hiç açmadan susup da başını sallayıp onaylar. Hakkı Bey anlatmaya kaldığı yerden devam ediyordu. “Allah’tan lokantada yok yoktu. Çorbadan gayrisi bana hayır sağlamazdı zaten de... İçeride de benden başka kimse yok ha çocuklar. Neyse, o üşümeyle ben iki tas farklı çorbayı aynı anda servis istedim, bir birinden, bir ötekinden içeceğim. Lakin ne içmesi içeriye iki çocuk koşturarak girdi, he mi de böyle nasıl kırk yıllık dostluğumuz var gibi içimden de tanıdıklarına benzettiler herhalde, dedim. Yahu, ikisi birden bana ‘ağğbiim’ diye sarılmaz mı sağlı sollu!”

“Anaa, abi sen bunları tanıyor muydun ki yoksa!?”

“Oğlum bak, şu anlattığımı yaşından fazla dinledin. Tam ortasına geliyorum istinasız aynı yerde aynı aptal soruyu soruyorsun lan! Hasbin Allah... Dalacağım sağlı sollu evladım, anan da seni nasıl on aylık doğurdu şaşıyorum ben ha, bir yanlışlık olmasın karıştın mı sen yoksa lan hahah?”

Davut soruyu ciddiye alarak “Yook abi! Olmaz öyle şey anam beni evde doğurmuş bi kerem ki, heheh.”, der.

“Oğlum seninle de bir eğlenilmiyor be, gözünün yağını yiyeyim...”

“Ye abiciğim.”

“Devam edeyim. He, ben de ne olduğunu şaşırdım elbette. Sonra ulan dedim ben lokantada şunun şucusuyum, diye çok tongaya geldim. Zamanında boyum kadar hesap ödettiler bana. Ama bu sefer yemezler! dedim, canım burnumda defolun gidin lan, kaldım yollarda... O esnada bizim radyodaki arkadaşlar elinde koca bir paket yaş pastayla kapıdan girmesin mi?”

Hakkı Bey o esnada hem Davut’a hem Rasim’e bakmaktadır. İkisinin de gözleri sisleniyordu. Onlar çeşme gibi boşalmadan anısını hızla tamamlar.

“Benim doğum günümü ş lan o gün! Kutlamadık ki yıllarca, kendi doğum günümü unutmuşum lan hah, iki delikanlı da ertesi gün staja başlayacaklardanmış. Onu bile düşünüp bana çaktırmamışlar.”

O sırada Hakkı Bey, Rasim ve Davut hep birlikte ağlamaya başlar.

“Yani çocuklar, ömrümün en soğuk kış günü en içtenlikli hallerden ötürü, en sıcak güne döndü. Pastayı kesmeden hepsi de kendine birer tas çorba aldı tabii. Bilirsiniz soğuk kış günleri çorbasız olmaz. Benim şu narin gönlüm de dostsuz dayanmaz.”

Çaylar soğumaya başlamadan kafalara dikilir. Az sonra zil çalar, iyice kalabalıklaşan dost meclisi elinde pasta ve armağanlarla gelmiştir.

Fadime KİREMİT

Zamanın Göğsünde

Zamanın göğsünde durur anılar izleriyle,
Çatlaklardan sızan eski sırlar dökülür dilden,
Bir şarkının unutulmuş notasında fısıldarken,
Sessizliğe karışan ince bir hatıra, bir sezîş âdeta.

Gece, yıldızları dökerken birer birer üstümüze,
Ay, usulca fısıldar unuttuğumuz isimleri sırasıyla
Kırık bir yaprak, rüzgârın izinde yürürken öylesine
Bir sonbahar rüyası gibi yere düşer olduğu gibi.

Yalnızlık, kollarını açar bana sarılırcasına
Koşarcasına, kendimi verircesine atılan adımlarım
Ellerimde yarım kalmış cümleler dururken
Bir yanda yokluk, bir yanda bekleyiş hâkim zamanda.

Yine de bir umut taşır içim, hissederek, görerek
Belki sabaha bir çiçek doğar, vaktin ilk ışıklarında
Karanlığa meydan okurcasına, ben buradayım dercesine
Bir nefes, bir adım, bir bakış kadar yakın durur orada.

Umudun gölgelerinde büyümelerim, koşmalarım
Gözlerimle yollar öperim gelmesini beklercesine
Belki de zaman, bu defa farklı bir şey doğuracak
Belki de yürekler, sarılmaya hazır olacak.

Kırık saatlerin sessiz tik takları duyuluyor,
Beni başka bir zamana çağırıyor sanki
Rüzgâr, geçmişin dalgalarını taşıırken yüzeyde,
Bir anlığın yanmasına eski günler doluşur.

Yüreğimin derinlerinde bir dalga kabarrır,
Ve hemen ardından, yine sükût sarar onu yanı başında.
Gökyüzüne bakarım, yıldızların solgun bekleyişleri
Bir hikâye anlatır bana, kulak verir dinlerim o hâlde

Oysa cümleler hep yarım, hep eksik, duygular kör
Sanki sırlarını çözmek için davet bekler bir yerlerden.

Ellerimde çatlaklar, bolluklarımda sabır,
Her bekleyişte biraz daha ağırlaşır bedenim
Ama yine de değiştireceğine inanırım
Belki de bir gün, gökyüzü ses verir bana.

Ve bilirim, zaman bir usta bense bir çırak
Sabırla işler kalpteki düğümleri
Her çözüldüğünde biraz daha özgür,
Her düğümde biraz daha kendimi gösterircesine.

Sinem UĞURLAR

© sinemugurlar

Sanatsal Dönüşüm ve Figüratif Resmin Yeniden Yorumlanması

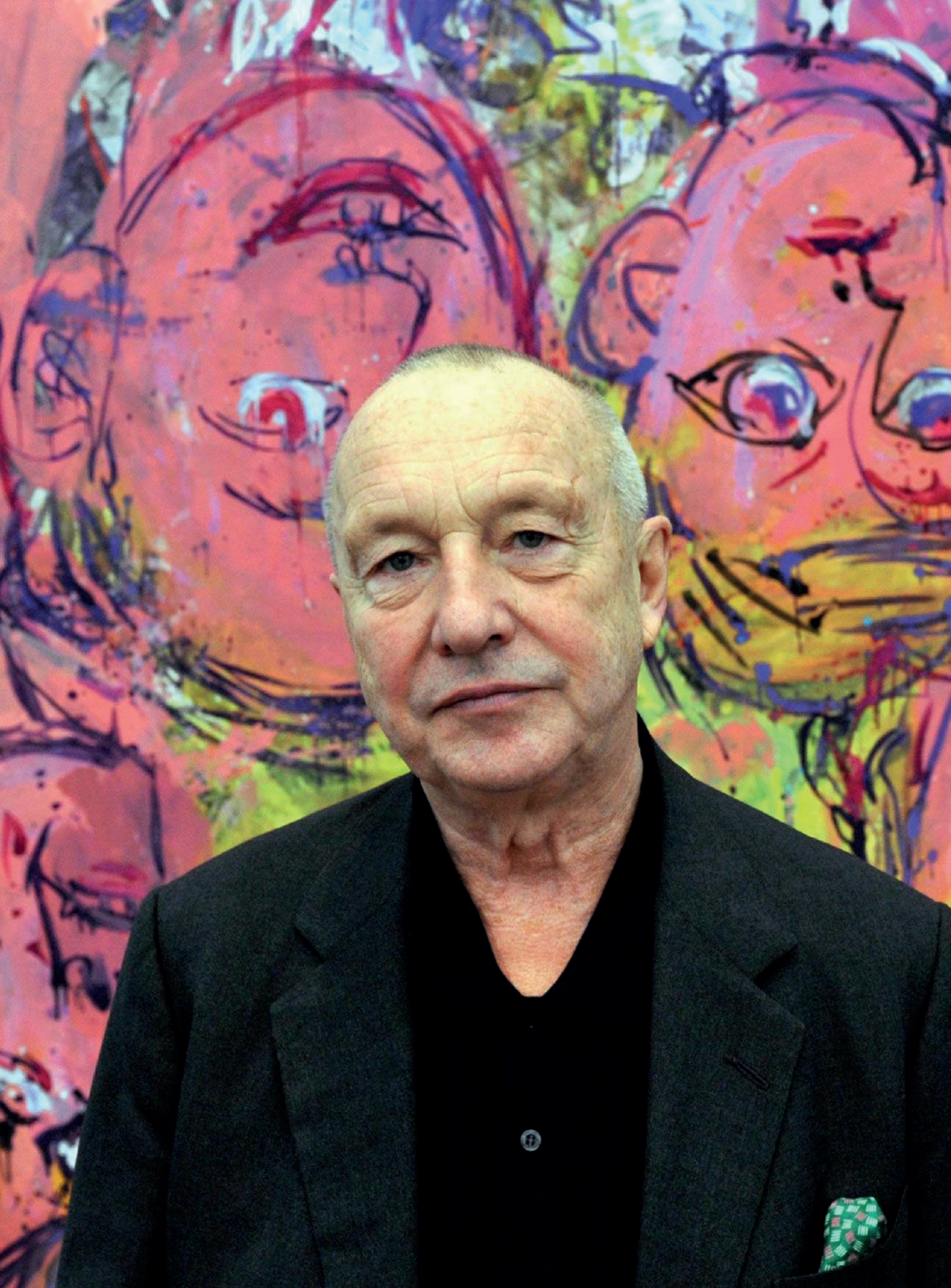
Sabancı Müzesi'nde yer alan Georg Baselitz sergisi, çağdaş sanatın önemli figürlerinden birinin eserlerini derinlemesine inceleme fırsatı sunar. Baselitz, figüratif resmin sınırlarını zorlayan ve sanatsal ifade biçimleri üzerine radikal bir yaklaşım geliştiren bir sanatçı olarak bilinir. Bu sergi, Baselitz'in sanatsal yolculuğunu ve onun estetik devrimini anlamak için eşsiz bir platform oluşturur.

Baselitz, 1960'ların başında Almanya'da sanat dünyasına adım attığında, savaş sonrası dönemin karmaşık ruh halini ve travmalarını resmetmeye çalıştı. Onun sanatında, özellikle baş aşağı figürleriyle bilinen eserlerinde, toplumsal ve kişisel çatışmaların izleri görülür. Sabancı Müzesi'ndeki sergi, bu ters yüz edilmiş figürlerin sadece teknik bir yenilik olmadığını, aynı zamanda sanatçının dünyayı farklı bir perspektiften görme arzusunun bir yansıması olduğunu gözler önüne seriyor. Figürleri ters çevirmek, Baselitz'in resimlerinde, izleyiciyi alışılmışın dışına çıkararak gerçekliğe farklı bir açıdan bakmaya zorlar. Bu yaklaşım, sanatçının hem figüratif resme hem de temsilin doğasına meydan okumasını simgeler.

Savaş Sonrası Travma ve Politik Bağlam

Baselitz'in eserlerinin büyük bir kısmı, İkinci Dünya Savaşı sonrası Almanya'nın karmaşık toplumsal yapısına doğrudan bir yanıt olarak okunabilir. Sabancı Müzesi'ndeki sergide yer alan eserler, bu savaş sonrası travmanın ve sanatçının kendi bireysel deneyimlerinin bir dışavurumu olarak görülebilir. Sanatçının çalışmalarında yer alan şiddet unsurları, grotesk figürler ve deformasyonlar, dönemin ruh hali ve toplumsal çöküşü ile güçlü bir şekilde bağlantılıdır. Bu eserlerdeki figürler, bazen kahramanca, bazen ise trajik bir biçimde temsil edilir, bu da izleyiciyi tarihsel bir yolculuğa çıkarır.

Maddesellik ve Renk Kullanımı

Baselitz'in çalışmalarında dikkati çeken bir diğer önemli unsur, kullandığı materyallerin yoğun fiziksel varlığıdır. Boyanın kalın ve dinamik kullanımı, figürlerin enerjik ve neredeyse agresif bir biçimde tuval üzerinde var olmasını sağlar. Sabancı Müzesi'ndeki eserlerinde, sanatçının fırça darbeleriyle resmin yüzeyini nasıl şekillendirdiği, malzemenin kendisinin de bir anlatı unsuru olduğunu gösterir. Bu maddesellik, Baselitz'in resimlerine hem estetik hem de kavramsal bir derinlik kazandırır. Renk kullanımında ise, bazen kasvetli, bazen canlı tonlar tercih ederek duygusal bir yoğunluk yaratır. Renkler, figürlerin ruh hali ve kompozisyonun genel atmosferi ile uyum içinde kullanılır.

Eleştirel ve Estetik Boyut

Georg Baselitz'in sanatını anlamak, onun estetik devrimine ve sanat tarihindeki yerini kavramak açısından oldukça önemlidir. Sabancı Müzesi'ndeki sergi, izleyicilere Baselitz'in sanatında sadece figüratif resmin değil, aynı zamanda sanatsal ifade biçimlerinin nasıl dönüştüğünü de gösterir. Baselitz, akademik normları yıkarak, figüratif sanatın tek başına bir gerçeklik yaratabileceğini ve bu gerçekliğin izleyici üzerinde güçlü bir etkisi olabileceğini ortaya koyar. Bu anlamda, sanatçının işleri sadece görsel olarak değil, aynı zamanda düşünsel olarak da derinlemesine bir etkileşim yaratır.

Sonuç

Sabancı Müzesi'nde sergilenen Georg Baselitz eserleri, izleyiciyi modern sanatın sınırlarında bir yolculuğa çıkarır. Sanatçının eserleri, figüratif sanatın ötesine geçerek, izleyiciyi hem kişisel hem de toplumsal bir iç hesaplaşmaya davet eder. Baselitz'in sanatı, geleneksel formları yıkarken aynı zamanda yeni bir görsel dil inşa eder. Sergi, çağdaş sanat meraklılarına ve sanat tarihçilerine, modern sanatın ve figüratif resmin dönüşümünü derinlemesine keşfetme fırsatı sunar.

Sabancı Müzesi'ndeki Georg Baselitz sergisi, hem kafa karıştırıcı hem de zorlayıcı fütürist bir estetikle sarılmış, insanlık durumunun grotesk özünü içgüdüsel bir yüzleşme sunuyor. Baselitz'in imza niteliğindeki biçimi tersine çevirmesi - figürlerin ters çevrilmesi - yalnızca teknik bir yıkım değil, aynı zamanda algının kendisinin felsefi bir sorgulamasıdır. Baselitz'in vizyonuna göre dünya parçalanmış durumda ve bizim bakışımız da öyle olmalı; izleyici gerçeklik duygusunu radikal bir şekilde yeniden yapılandırmaya zorlanır.

Baselitz, kıyamet sonrası, kırık tonlar ve agresif dokulardan oluşan bir paletle sadece bedenleri değil, tarihin ve savaşın ağırlığıyla deforme olmuş kırık kimlikleri de resmediyor. Grotesk, travmanın ete büründüğü ve deliliğin her kaotik darbeye kazındığı varoluşsal bir merceğe haline geliyor. Onun figürleri, sanki çökmekte olan bir dünyanın yerçekimine kapılmış gibi tuvalin içinde mücadele eden anti-kahramanlardır. Ancak bunların tersine çevrilmiş doğası, bildiğimiz şekliyle gerçeğin ancak başka bir boyuttan (mantığın ötesinde, normların ötesinde) bakıldığında anlaşılabilirliğini öne sürüyor.

Burada zaman kendi içine katlanır; geçmiş, şimdiki zaman ve gelecek, doğrusal yoruma direnen esrarengiz bir bilinç akışında harmanlanıyor. Baselitz, insan formunun yalnızca toplumsal çürümenin bir yansıması olduğu, aynı zamanda absürtlük karşısında hayatta kalmanın, varoluşun bir sembolü olduğu distopik bir vizyon sunuyor. Onun tekniği, geleneksel biçim ve düzenin reddini yansıtıyor; tıpkı bedeni mekanik, ilkel özünü ortaya çıkarmak için yapıbozumuna uğratan fütürist bir manifesto gibi. Boya tene, tuval savaş alanına dönüşür ve grotesk daha derin, tarif edilemez bir gerçeği ortaya çıkarır.

Bu felsefi alanda Baselitz, güzelliğin konforlu estetiğine meydan okuyor ve bunun yerine kaos ve yaratılış arasında bir diyalog yaratıyor. Bizi bir sapkınlık olarak değil, bir ayna olarak groteskle yüzleşmeye zorluyor; her zaman kopmanın eşiğinde olan, kontrolden çıksa bile bizden her zaman onu bir arada tutmamızı isteyen bir dünyanın yansıması.

Ömer Sidar ŞAHİN

© omersidarsahin

Müjgan

Şair, büyük bir üzüntüyle evinden hızla çıkıp vapurun hareket edeceği yere doğru adımlar. Üzüntüsü o kadar derindir ki caddeleri, sokakları ne zaman, nasıl geçtiğini anlamadan rıhtıma varır. Şimdi kederi zihninde patlayan bir mavzer, midesine inen bir yumruk gibidir. Vapurun neresinde nasıl duracağını bilemez. O an istediği sakin bir yerdir sadece. Haldun Taner'in "On İkiye Bir Var" öyküsünde bahsettiği gibi vapurun içinde gidenlerden olmak istememiştir hiçbir zaman. Dışarıda, vapurun güvertesinde, hayatın gürül gürül akışına şahit olmak istemiştir hep. Ancak şu an gürül gürül akan hayatların son bulduğu bir haberle yıkılmış haldedir. O yıkıntılarının arasından sıyrılıp kendini sokağa atmış, bu durumu anlatacak bir şeyler yazmak istemiştir. Evinden çıkıp rıhtıma gelene kadar kafasında iki dize belirmiştir bile ve dahası gelecektir.

Vapur rıhtımdan ayrılırken iki kez öttürür sirenini. Şair iki kez yüksek sesle tekrarlar aklına gelen ilk dizeleri. İnsanlar sabah mahmurluğuyla vapurdaki yerlerini alırlar ve her şey olağan akışıyla yaşanmaya devam eder. Şair, vapurun bir köşesinde derin üzüntüsünü dizelere dökmek için zihninden geçen kelimelerle uğraşmaktadır. Vapur suları yara yara belli bir süre yol aldıktan sonra hoparlörlerinden bir müzik yayını başlar. Şair kederinden ve kafasında dönüp duran kelimelerden bir anlığına uzaklaşıp müziğe dikkat kesilir. Yayılan melodiler bir sanat müziği eserine aittir. Aşına olduğu bu melodiler neşeli, şuh ve sert bir makam olduğundan vapurdaki insanların uyanmasını sağlamak için çalınmış olabilir diye düşünür. Ud, tambur, mey, tef gibi sazlardan çıkan sesler kulaklara kadar gelip hayatı normal kılar o an. Sanat müziğinin şuh melodileri kulaklarında insanları izlemeye başlar. Bir yerden başka bir yere gitmeye çalışan insanlar. Ellerinde simitleri, çayları kahvaltı yapan, yaramazlık yapan çocuklarını durdurmaya çalışan, kendini hoyratça esen rüzgârın serinliğine bırakan, denizi izleyip sonsuz hayaller kuran... Birçok insan. "Ne garip!" der Şair, "Beni derin acılar içinde bırakan idamlardan bihaber herkes. Bir ben miyim yıkılan? Ben miyim sadece ölümlere kahrolan?"

Şair, zihninde dizeleri oluşturmaya devam eder. Ancak o ana kadar hissettiklerini tam anlamıyla aktarabilecek dize eksiktir. Kahır içinde başlayan bir sabah, çalkantılı bir deniz, simsiyah alçalmış bir gökyüzü içindedir. Derken bir anda sanat müziğinin sesi kesilir. Martı çığlıkları arasında düzgün bir dille konuşmaya çalışan spikerin sesi iştilir: "Ajans haberi." Şairin üzüntüsüyle olan boğuşması bir kez daha bölünür. Ajans saati için henüz erken olduğu konuşulurken özel bir haberden dolayı yayının bölündüğünü söyler mikrofondaki ses. Şair anlar bu zamansız haberin hayatı neden böldüğünü. Zamansız ölümleri hatırlatmak, evinde radyodan dinlediği idam haberlerini tekrar duyurmak içindir.

Zihninde patlayan mavzer bir kez daha dağıtır benliğini. Midesine inen yumruk bir kez daha bükerek gövdesini. Şair artık tutamadığı gözyaşları içinde etrafa bakınmaya devam eder. Ajans haberi biter bitmez sanat müziği çalmaya, insanlar simit yemeye, çocuklar koşmaya, martılar uçmaya devam eder hiçbir şey olmamış gibi. Mahur: Sanat müziği makamı, beste; söz ve müziğin uyumlu hali. Müjgan: Kirpik, ağlamak; derin bir hissiyatın dışı vurumu.

Hâkim olamadığı gözyaşları boşluğa düşerken, o mahur beste çalmaya devam ederken, kirpikleri ıslanmış buğulu bakarken kendini çok yalnız hisseder. O an, o kadar yalnızdır ki ağlarken bir kendi vardır bir de kirpiği! Ve aradığı dizeyi bulmuştur Şair, “O mahur beste çalar, müjganla ben ağlarız.”

*Gerçek durumdan esinlenilmiştir.

Azra BOSTANCI

© _azrabostanci

Kırmızı Kürk

Kırmızı tilki, uykusunu bölen sesle kendini sersem bir öfkenin içinde buldu. Başını kaldırıp etrafına göz gezdirmeye başladı. Sesin sebebiyle ilgili tahmin yürütmeye çalışırken merakını uyandıranın ne olduğunu fark etmişti. Yavaş adımlar küçük fısıltıların gibi zihninde ihtimaller silsilesi yaratıyordu. Bu belirsizlik uzun zamandır ruhunun açlık çektiği bir eksiklikti. Merakı korkusuyla birleşti çok geçmeden. Daldığı okyanusun suyu bulanmaya başlayınca boğulduğunu hissetti. Merakından kurtulmak istedi ve düşüncelerini kafasından savmak istercesine başını hızla bir sağa bir sola savurdu.

Bir anlığına o eski miskin hâline döndü. Karanlık mağarasında yaşamdan uzak, bir başına, oyun oynamayı bıraktığından beri kurnazlığını yitirmeye başladığı sanısıyla kendisine eziyet eden kürkünün kırmızısı ağarmaya başlamış o tilkiydi yine. Yaşamın ona verdiği hayat bu muydu, yoksa ısrarla yaşamakta direttiği hayat mıydı bu? Ya da bu yıkık dökük hayatı geçmişti, kürkü neden böyle ağarmıştı ki? Kırmızı kürkünü geri istediğini haykırdı mağaranın boşluğuna. Sesinin kendisine geri teptiğini duyunca canı sıkıldı buna. Can sıkıntısından kurtulmak için mağaranın içinde daireler çizmeye başlamıştı. Adımları hızlandıkça daireleri küçülmeye başladı ve sonunda kendini kuyruğunu kovalarken buldu. Bu kovalamaca bütün bir ömür boyu sürebilirdi, eğer sonsuzluğun ortasında aniden beliren gerçekler gibi kafasını uzatıp sırtarak tilkiyle bakışan bir köstebek olmasaydı orada. Bir bilinmezle bakışma anı paylaştıktan sonra tilki bunu kısa kesmeye niyetlendi. Kendisiyle savaşı biten tilki, bu kez de toprak zemine saldırırken buldu kendini. Köstebek, tilkiyi huzursuzluğuyla baş başa bırakıp çekip gitmişti. İçindeki sıkıntıyı çözümsüz bırakıp zihninin bölünen uykusuna kaldığı yerden devam etmeye niyetlenen tilkiye kaderi müdahale etmeye devam ediyordu.

Aynı fısıltılı adımları tekrar duymaya başladı. Onu mağaranın çıkışına kadar götüren sese kapılıp gitti. Sıkıca tuttuğu büyük bir taş parçasıyla sesi sıkıştırdığını düşündüğü boşluğun başında beklemeye başlamıştı. Ama en az, kafasında anlamsızca büyüyen sesler kadar sahipti bu sinsî adımların sesine. Sessizlik uzadıkça tilki içten içe planıyla övünmeye başlıyor, sabırsızlık içinde taşın hedefini bulmasının hayaliyle mest oluyordu. Bu sabırsızlığın mantığını yenmesine izin vermişti.

Aceleyle boşluğun içindeki belirsizliği bir bacağıyla dürtmeye kalkıştı. Aniden deliğin içinden fırlayıp ileri atılan beyaz bir kuyruk görebildi sadece. Daha sonra hissettiğiye dikkatsizce bacağına düşürdüğü taşın acısı oldu. Kendisine ne düşünmek ne de acısını çekmek için zaman vermeden beyaz kuyruğun peşinden gitmeye devam etti. Arkasından şapkana geri dön diye bağırarak geçiyordu içinden. Onun yerine kendisinin şapkanın içine girdiğini bağırdı mağara. Ama mağaranın arkasından sesi geri tepmedi.

Beyaz kuyruk bir aşağı bir yukarı salınıyordu. Ondan açıkça rekabet bekliyordu. Tilki bunu gücüne ve zekâsına yöneltilen bir yergi olarak kabul edip onu siyah bir şapkanın içine kapatarak hayatının dersini verme planı yapmıştı. Beş gün beş gece orman boyu koşurdular. Gurur ve kibirden beslenen bir koşurmaca olmuştu ama duyguların da tükendiği olurdu.

Beyaz kuyruk geniş bir su birikintisinin başında dinlenirken, tilki onu alt ettiği inancının verdiği zafer sarhoşluğuyla erkenden sevinç gösterilerine başlamıştı. Tavşanın siyah şapkaya girmek gibi bir niyeti yoktu. Tilkinin çalılardan gelen ayak seslerinden irkilip birikintinin etrafını dolanarak karşıya geçmişti. Derin ve geniş birikintinin etrafında dönmekle devam eden koşurmamacaya tilki yön vermek istedi. Tavşanı en sonunda yakalayacağından öylesine emindi ki bunu daha kısa sürede gerçekleştirerek mağarasına geri dönmek ve bir daha da bu deli dünyanın koşurmamacasına karışmama düşüncelerine kapılmıştı. Tavşana seslendi. “Şimdi durursan seni yakalayacağım zamandan daha az yorgun olacaksın.”

Tilkinin sözleri de tavşanı yakalayamıyordu.

“Gerçekle pazarlık etme. Gel de yakala.”

Tilki böyle bir karşılık beklemiyordu. İçinden yükselen yabani doğası ona daha hızlı olmasını söylüyordu. O da bunu dinledi, su birikintisinin köşelerinden sıçrayıp yolunu kısaltmaya çalıştı. Bacaklarını geriye doğru uzattı ve havada yükseldi. İşe yarıyordu ama sıçrayışlarını hırsıyla ileriye yönelttikçe dengesi kayboluyordu. Artık bu işte ustalaştığını düşünüp işin eğlencesine kapılmaya başladığında aksaklıklarına gülüyor, tavşanın ürkek bakışlarından haz duyuyordu. Ama uzun sürmedi tilkinin eğlencesi, kendi kurduğu oyuna gelmişti. Uzun menzilli bir sıçrayış için yeterince yükselememişti. Kendini ve planlarını suya düşmüş bulduğunda etrafını saran kazlarla birlikte yüzdüğünü görüp korkuyla kıyıya yaklaşmaya çalıştı. Ama kazlar izin vermiyordu.

“Ben yüzme bilmiyorum, şimdi boğulacağım,” diyerek tavşandan yardım istedi tilki. Tavşan karşısında dikilmiş onun hâliyle eğlenmekle meşguldü.

“Bir de bana kötü dersiniz, şurada ölümümü izleyip gülen dünya.”

Tavşan, tilkinin bu sözlerle daha çok gülmeye başladı.

“İyi ya da kötü yoktur, düşünceler onu öyle yapar diye bir söz var bilmez misin sen?”

Tilki hayatının derdindeydi, bilgece sözlerden kendine can simidi yapamazdı sonuçta. Tavşana kulak asmadı, çırpınarak boğulmaya devam etti. Tavşan gülmeyi bırakıp tilkiye yardım etmeye karar verdi. Çünkü tilki çırpınmaktan suyun o kadar da derin olduğunu fark edemeyecek kadar kurtulamayacağına inanmıştı.

“Hayattan ne istediğini bilmezsen verdiğinde de bunu rezil edersin işte böyle.”

Tavşan kendi kendine söylenerek tilkiye uzun bir dal uzattığında tilki çoktan ayağının, birikintinin dibine değdiğini fark etmişti. Dalı sıkıca tutan tavşanı kendisine doğru çekip onu da soğuk suyla buluşturdu. Tavşan ilk şokunu atlatmakla uğraşırken çevrelerini saran kazlar kendi aralarında bir eğlence başlatmıştı. Tilki deli dünya diye düşünürken o da kazların dansına katıldı. Bu kez de tavşanın boğulmama savaşı başlamıştı. Tilki onunla eğlenirken bir yandan da hayattan ne istediğinin cevabını almaya çalışıyordu tavşandan.

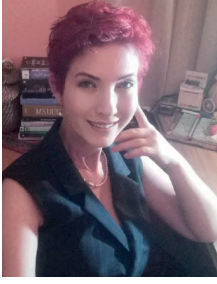
“Kırmızı kürkünü. Eski canlı rengini.”

Aldığı cevapla tatmin olan tilki onu da kıyıya çekip çıkardı. Sonra parlak güneşin altında iyice kızışan kürklerine hayranlıkla baktı. Hepsinin sebebi benmişim diye düşünüp güldü kendi kendine.

Ezgi Ülkü AYKUT

© ezgi_1k_aykut

V. Kısım

Kadim Aşk

Keçi Burcu'ndan geçip kilisenin avlusuna girdiğimizde, etrafımızdaki tarihi doku beni büyülemişti. Ülgen, “Umay kızım, burası sadece Meryem Ana Kilisesi değil, aynı zamanda kadim bir Süryani ibadethanesi. Bu topraklarda Güneş'e adanan bir tapınağın kalıntılarını da barındırıyor,” diyerek beni uyardı. Gözlerimde bir anlık parıltıyla içeriye adım attım. Bizi karşılayan loş atmosfer, havada tütsü kokusuyla birleşerek mekânın kutsallığını artırıyordu. Tam o anda, siyah cüppeli, sakallı bir rahip yanımıza yaklaştı. Yüzündeki sakin ifadeyle bizi selamladı: “Hoş geldiniz, benim adım Gabriel.”

Rahip Gabriel, kısık ama derin bir sesle konuşarak bizi sunak kısmına doğru yönlendirdi. “Bu kilise, Süryani geleneğinde önemli bir yere sahip ancak burası sadece bir kilise değil; aynı zamanda sekiz bin yıl öncesinden kalma bir Güneş Tapınağı'nın izlerini de taşıyor.” Sözleri içimde derin bir saygı uyandırdı. Geçmişin kadim inançlarıyla günümüz arasında köprü kuran bu mekân, anlatılandan çok daha fazlasıydı.

Sunak kısmına yaklaştığımızda, iki yanda duran pembe mermer sütunlar dikkatimi çekti. Gabriel, sütunları işaret ederek, “Bu sütunlar, Güneş Tapınağı'ndan kalan kalıntılar. Her biri sekiz bin yılı aşkın bir geçmişe sahip. Bu taşlar, zamanında güneşe adanmıştı; burada dua edenlerin, güneşin ışığına ve gücüne olan inançlarını taşır.” Elimi, sütunlardan birine nazikçe dokundurdum. Sanki içimde bir sıcaklık hissettim; bu taş, güneşin enerjisini ve gücünü hâlâ içinde saklıyor gibiydi.

Sunaktaki sütunların arasında durduğumda, bu kutsal mekânın büyümesine kapıldım. Ülgen fısıldayarak, “Umay, bu mekânda her şey bir işarettir. Gözlerini aç ve hisset. Güneş'in ve Meryem Ana'nın koruyuculuğu buradadır,” dedi. Sanki binlerce yıl öncesinden gelen sesler, inançları ve umutları bize ulaşıyordu.

Gabriel, derin bir nefes alarak konuşmaya devam etti: “Burada dua edenler, bu sütunların enerjisiyle dualarını gökyüzüne gönderdiklerine inanır. Güneş Tapınağı'nın bir parçası olan bu sütunlar, kiliseyi de korur. Onlar sayesinde burası ışığın ve bilginin mekânı olmaya devam ediyor.”

O an, kilisenin taş duvarları arasında bu geçmişe tanıklık etmiş insanların ruhlarının yanımızda olduğunu hissettim. Gözlerimi kapatıp derin bir nefes aldım ve içimde yükselen kararlılıkla kendime söz verdim: Bu sırları keşfetmek ve korumak için buradaydım.

Tam o anda Gabriel bana küçük bir kutu uzattı. “Bu, Güneş Tapınağı’na ait eski bir mühür,” dedi. “Bu mühürü elinde tutmak, sana yol gösterici olacak.” Kutuyu açtığımda, üzerindeki semboller dikkatimi çekti; Güneş’in farklı evrelerini temsil eden desenler... Mührü avucumda sıkıca tutarken, içimde farklı bir uyanış hissi belirdi. Sanki yüzyılların bilgeliği, bu küçük sembolde toplanmış ve bana miras kalmıştı.

Gabriel, sessizce beni izliyordu; gözlerinde bilgece bir bakış vardı. “Umay,” dedi, “bu mühür sadece bir hatıra değil, senin yolunu aydınlatacak bir rehberdir. Güneş’in bilgeliği ve ışığı, attığın her adımda yanında olacak.” Ülgen ise gözlerini mührün üzerinde gezdirirken derin bir nefes aldı. “Bu mühür, sana tüm sırların kapısını aralayacak,” dedi. “Ama unutma, gerçek bilgiğe ulaşmak için yalnızca dışarıdaki işaretlere değil, içindeki sese de kulak vermelisin.”

Tam o anda, mühürü avucumun içinde sınıksız tutarken bir ürpertiyle irkildim. Sanki bilincimin derinliklerinden çıkıp gelen bir görüntü, zihnimi aydınlatmıştı. Bu anı, sanki çok önceden yaşamıştım... Arabanın içinde gelirken gördüğüm o rüya bir anda gözlerimin önünde yeniden canlandı.

Derin bir nefes alarak, gözlerimi Gabriel ve Ülgen’e çevirdim. “Bu mühürü elime aldığımda bir şey hatırladım,” dedim. “Arabanın içinde gelirken bir rüya görmüştüm... Çölün ortasında, yüzleri örtülü adamlar beni yeraltında gizli bir geçitten sürüklüyordu. Kaçmaya çalışıyordum, ama kollarımdan tutuyorlardı, beni kurtaracak hiçbir yol yoktu. Beni taş bir odaya soktular, odaya girdiğimde sol tarafta taş bir masa ve üstünde sararmış bir keten kumaşa sarılı eski bir kitap vardı. Kitabın üstündeki keten örtü açıldı ve bir sembol belirdi. O anda bir başrahip bana, ‘Kitap seni seçti’ dedi.”

Gabriel, gözlerinde bilge bir parıltıyla başını salladı. “Umay, o rüya senin atalarının geçmişiyle ilgili, senin kaderinin bir parçasıydı,” dedi. “Kadim bilgiler, sana bu yolculuğun ve taşıdığın sorumluluğun büyüklüğünü hatırlatmak için göründüler. Bu mühür, rüyada sana seslenen kitap gibi, bu yolun bir parçasıdır.”

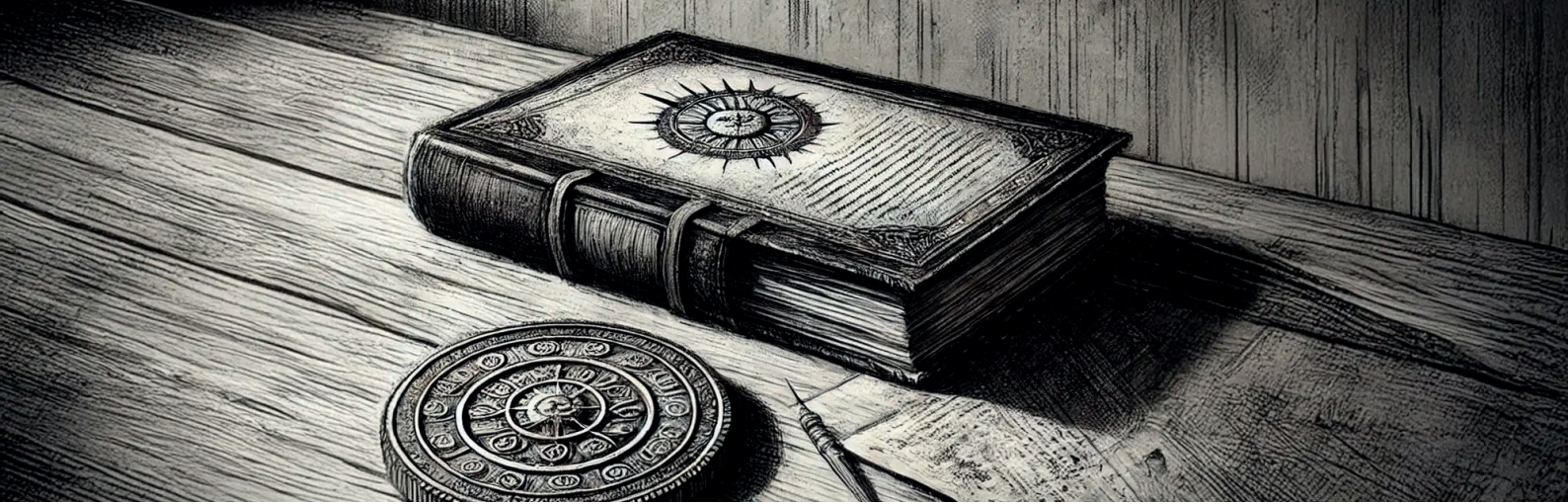
Ülgen ise düşünceli bir ifadeyle omzuma dokundu. “Bu rüya, senin görevinin sadece bir yolculuk olmadığını söylüyor, Umay,” dedi. “Bu yolda, karşılaştığın her sembol ve işaret, ruhunun derinliklerinde seni bekleyen bilgeliğin anahtarı. Onları çözmek, senin geçmişinle yüzleşmeni ve kendi özünü bulmanı sağlayacak.”

İçimde bir ürperti ve aynı anda büyük bir güven hissettim. Rüyamda beni çağıran o kitap, şimdi elimde tuttuğum mührün işaretiyle birleşmişti. Gabriel ve Ülgen'e içten bir teşekkürle başımı eğdim. Bu yolda yalnız olmadığımı, onların rehberliğiyle daha güçlü olduğumu biliyordum.

Bir süre sessizlik içinde durduk; sanki bu kutsal mekân, kadim bilgeliği içimizde yankılandırıyordu. Gabriel, kilisenin taş duvarları arasında yankılanan derin bir sesle, "Güneş'in bilgeliği, artık seninle," dedi. Bu cümle içimde yankılanırken daha da köklendiğimi hissettim. Görevim ne kadar zorlu olursa olsun, bu yolculuğa gönülden bağlıydım.

Gabriel, kısa bir sessizlikten sonra başını hafifçe eğip bana ve Ülgen'e baktı. "Bu yolda yalnız olmadığınızı biliyorum. Kovalayanlarınızın olduğunu hissediyorum," dedi alçak bir sesle. "Bu yüzden bu gece için size güvenli bir yer sunmak istiyorum. Kilisemizin eski konuk evinde kalabilirsiniz. Burası, kimsenin kolay kolay ulaşamayacağı bir yerdir."

Rahibin davetini minnetle kabul ettik. Gecenin ve bu kutsal yerin güvenliği, içimdeki huzuru güçlendirmişti. Gabriel, bizi kilisenin arka bahçesinde yer alan taştan yapılmış konuk evine doğru yönlendirdi. Yüzyıllar öncesinden kalma bu yapı, Diyarbakır'ın en eski taş işçiliğinin ince detaylarıyla bezenmişti.

Konuk evinin geniş kemerli bir kapısı vardı; kapının üzerindeki işlemlerde, oymacılığın zarafeti göz kamaştırıyordu. İçeriye adım attığımızda taş duvarlardan yayılan serinlik bizi karşıladı. Yüksek tavanlar, loş bir aydınlatma altında kendini belli ediyordu; her taşın arasında, eski Diyarbakır'ın hikâyeleri gizli gibiydi. Odalarda, ahşap el işçiliğiyle yapılmış büyük dolaplar, yine aynı işçilikle bezenmiş yatak başları ve geleneksel kilimlerle kaplı taş zeminler yer alıyordu.

Gabriel, konuk evini gösterirken, "Burası yüzlerce yıldır misafirlerimizi ağırladığımız güvenli bir yer. Taş duvarların kalınlığı, burayı dış dünyadan izole eder; burada güvendesiniz," dedi. Gözleri, bize geçmişten bu yana burayı sığınak olarak kullanan sayısız insandan bahseder gibi derin bir anlamla parlıyordu.

Odaların ortasında yer alan büyük taş şömine, kış günlerinde buraya gelenlerin ısınmasını sağlamış olmalıydı. Şöminenin hemen üzerinde eski Diyarbakır'ı anlatan bir gravür asılıydı; her bir ayrıntısı, kentin geçmişine dair bir ipucu veriyordu. Taş oymalı pencerelerden sızan hafif ay ışığı, odanın içinde huzurlu bir atmosfer yaratmıştı. Gabriel, ellerini dua eder gibi birleştirerek "Bu gece burada kalın, ruhlarınız dinlensin. Sabah, gün doğarken yolculuğunuza daha güçlü bir şekilde devam edebilirsiniz," dedi.

Bu taş duvarların arasında, kadim şehir Diyarbakır'ın kalbinde, kendimizi bir nebze olsun güvende hissettik. Konuk evinin dinginliği ve geçmişin ruhunu taşıyan atmosferi, geceye huzurlu bir başlangıç yapmamıza izin verdi.

Gece, konuk evinin dinginliğinde çökmeye başladığında, içimde hissettiğim huzuru daha net fark ettim. Kendimi ilk kez böylesine hafif ve dingin hissettiğim bir anın içinde bulmuştum. Mardin'e geldiğim o ilk andan itibaren başlayan yolculuğum, sanki yalnızca fiziksel bir macera değil, aynı zamanda içsel bir keşfe dönüşmüştü.

Kendi kendime fısıldayarak, "Buraya geldiğimde içinde olduğum fırtınadan kaçmak istemiştım," dedim. Aklımda hep o vardı... Kocamın ihanetinin bıraktığı acı, kırgınlık, hayal kırıklığı. Aldatılmanın yükü, her geçen gün omuzlarıma daha ağır bir şekilde çöküyordu. Onu, yaptığı hataları, kendimi değersiz hissetmeme neden olan her şeyi düşünmekten yorulmuştım. Günlerimi ve gecelerimi dolduran bu hüznün, içimdeki yaşam enerjisini tüketmişti.

Ama şimdi, burada, Güneş Tapınağı'nın bilgeliğiyle buluşan bir kilisede, yüzyıllar öncesine ait sırların, taşların, sembollerin arasında bambaşka bir Umay olarak yeniden doğduğumu hissediyordum. Bu kadim toprakların bana sunduğu macera, içimdeki boşluğu doldurmuştu. Geçmişin ağırlığını, Mardin'in ışığında, Gabriel ve Ülgen gibi rehberlerle aydınlatılmış bu yolculukla geride bırakıyordum. Derin bir nefes aldım, gözlerimi kapatıp kendime fısıldadım: "Artık geçmişin yükünü taşıyan bir kadın değilim. Yeniden başlamaya ve içimdeki ışığı keşfetmeye hazırım." Kendimi daha güçlü, daha kararlı hissediyordum. Bu gece, konuk evinin huzurlu duvarları arasında, bir dönüşüm sürecinin başladığını biliyordum. Kendi iç sesimi dinlerken, geçmişin gölgelerinden sıyrıldığımı, yepyeni bir geleceğe adım attığımı hissettim.

İşte tam o anda Ninem Umay'ın sesini duydum. "Doğduğun ilk andan itibaren seni bugünlere hazırlamak için uğraştım güzel Umay'ım. Sen, ben dahil tüm atalarının görevi olan bir yolculuğa çıkıyorsun ve görüyorum ki sen de buna hazırsın."

Gülümsedim, ninem Umay'ın benimle olması bu ilginç macerayı daha anlamlı kılıyordu. Aslında en büyük rehberim bu yolculukta Ninem Umay olacaktı.

Artık elimde birisi Simurg birisi güneş olan iki eski sembol ve bir rüya vardı. Yolculuğumda elime verilen bu yapboz parçaları ile devam edecek ve sırrı çözmeye çalışacaktım.

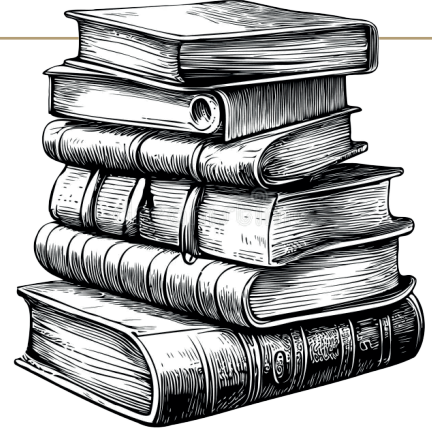

Ömer Sidar ŞAHİN

© omersidarsahin

Sahaf Güzeli

Günlerdir aklımdan gelip geçen Dali'nin eriyen saatleri, zamanın havada asılı kaldığını anlatarak benim de zihnimde asılı kalmayı başarmış görünüyordu. Bu başarıyı bir de zihnimde olma enerjisiyle reklam panosunda, bir sergi davetinin fonu olarak görünce gülümsedim. Gözlerim aracın camından dolu kaldırımlara boş boş bakarken, gerçek üstü ile zihin altı arasında geziniyordum. Bu düşüncelerle zihnim havada asılı kalsa bile zaman ve yol akmış, ben ineceğim durağa çoktan gelmişim. Araçtan inip inmeme konusunda yine tereddüt yaşarken, nemli ve sıcak olan bu şehrin sokaklarında belli bir mesafe yürüyüp yapışkan hale geleceğimi, böylece sahaf denen o hamama girmenin de sorun olmaktan çıkacağını elbette biliyordum. Kışları güzel de yazın raflar arasında dolaşırken ter damlalarının sırtımdan aşağı doğru aktığını hissetmek, demir-çelik işçileri gibi iki saatte, bir damacana su içmeme rağmen kâfi gelmeyeceğini bilmek, kliması püfür püfür çalışan araçtan inmemi zorlaştırıyordu. Ancak yavaşadığım o güzel kıza söz verdiğim, birkaç kez gitmeme rağmen bulamadığım kitaplara rastlama ümidi ilk adımımı yanmış yer yüzeyine atmaya zorluyordu. Okumak için geldiğim bu şehre nemi hariç alışmış, okulum bitse de ailemin tüm ısrarlarına rağmen dönmeyerek burada kalmıştım. İyi kötü bir iş bulmuş, yaşayıp gidiyordum. Kendime göre bir ortamım, mutlu olduğum anlarım vardı. Mesela her ay birkaç defa sahafı uğrayıp orda vakit geçirmek o anlardan biriydi.

Şimdi gönül işleri de devreye girince, söz verdiğim orijinal basım kitapları bulmak için bu gidiş-gelişlerim artmıştı. İşte yine o anlardan biriydi, araçtan inip yürümeye başladım. Birkaç adımla beraber terleme mekanizmam hemen devreye girdi ve ben yine istemsiz küfür ettim. Neyse ki nenem beni iyice tuzlamış, annemin tüm itirazlarına rağmen kaynanalığı üstün gelmiş, fırına verilecek tuzda balık ya da tavuk gibi bayağı süre bekleterek, terimin kokmasını engellemiş ya da en azından ben onun engellediğini düşünüyorum. Sahafın kapısına kadar yine birkaç rekor kırdığıma inanarak bir an önce kendimi içeri atmaya hazırlanıyordum. Kırdığım rekorlar arasında, terinin tuzuyla giysilerine yazı yazabilen, donu kışına en çok yapışan ve gözü kendi teriyle en çok yanan adamı örnek verebilirim. Nenem kokuyu gidermiş ama tuz dibe çökmüş galiba. Ben yine sahafı bir hışımla girip Arif abiye usturuplu sövdükten sonra niye klima taktırmadığımı, bu teknolojik aletin, buranın büyüsunü bozmayacağını anlatmaya çalışırken, o yine burayı devredeceğini, buranın ruhuna sahip çıkacak birini aradığını, yeni alan kişinin isterse taktırbileceğini söyleyecekti. Ben de böyle bir ejderha bulunmadığını, sahafın ruhu diye diye burada buharlaşarak öleceğimizi ve asıl bizim ruhumuzu sıcak sıcak teslim edeceğimiz karşılığını verecektim.

Hatta bir gelişimde Hüseyin'in her zamanki oturduğu yerde geniş bir ıslaklığın üzerinde, terliklerini boş görünce, çocuğun en sonunda buharlaştığını ve ondan geriye bu plaj terlikleriyle su birikintisinin kaldığını düşünecektim. Ancak onu raflar arasında çıplak ayaklı ve elinde paspas ile görünce rahatlayacaktım.

Bu hâletiruhiye içinde sahafın kapısına yaklaştığım sırada yetmişli yaşlarda olduğumu düşündüğüm bir kadınla, elinde şemsiye tutanın, babaanne demesiyle torunları olduğunu anladığım iki genç yavaş yavaş önümde ilerliyorlardı. Bir gidiş bir geliş olan otoyollarda tır konvoyunun arkasına düşen araçlar gibi mecburen hızımı azaltıp yavaşça arkalarında ilerlemeye başladım. Şemsiye kapanıp içeri girilirken, ben de arkalarından tüm isimle, pasımla, terimle ve rekorlarımla geçmişin mekanına adımımı attım. Girişte hemen sağda eski paraların, eski fotoğraf makinesi parçalarının, siyah-beyaz fotoğrafların bulunduğu geniş bir stant vardı. Arif Abi yoğun kitap kokuları arasında, girişin hemen solunda, üstü tasniflenmeyi bekleyen kitaplarla dolu masasında, ipli gözlüğü gözünde, en eski basım, gri ciltli bir Charlotte Bronte- Jane Eyre kitabıyla uğraşıyordu.

Ve yine ortasındaki raks yazısı düştüğünde eğik yapıştırılan, sadece psikolojik olarak serinleme hissi veren vantilatör, bizimle aynı zaman dilimini paylaşmıyor, onun hala çalışıyor olmasına şaşırırmıyormuşuz gibi öylesine elektrik harcıyordu. Daha önce geldiklerini, Arif Abi'nin ayağa kalkıp sıcak karşılamasından ve cümlelerinden anladığım üç kişilik grup hemen vantilatörün etki alanı içerisinde, ilk rafın yanına doğru yürüdü. Hüseyin, yediği öğle yemeğinin şapırtısı ağzında bir tabure yetiştirdi ve 'hoş geldin teyzecim' deyiverdi. Kadın onca sığağa, tere ve yorgunluğa rağmen asil bir duruşla 'hoş bulduk evladım, teşekkür ederim' cevabını verdi. Daha dikkatli baktığımda kadının gök mavisi gözleri hemen fark ediliyordu. On beş, an altı yaşlarında gösteren iki torun, babaannelerinin bu mağrur duruşuna uygun tavırlar sergileyip mahcup bakıyorlardı.

Arif Abi ve Hüseyin ile göz ucuyla bakışıp gülümsedikten sonra, kadının bir bardak su ricasının yerine getirilip getirilmediğini görmeden, hızlıca felsefe ve dünya klasikleri raflarının arasından nispeten daha serin olan arka tarafa doğru ilerledim.

Yine Nazım Hikmet, Can Yücel, Ahmet Arif, Yılmaz Güney değişik boyutlarda, çerçeveli çerçevesiz resimleriyle bana hoş geldin, dediler. Bu güzel karşılamalara tüm hararetimle hoş bulduk, dedim. Burası, Arif Abi ile ortak çalışan, yıpranmış, eskimiş, kopmuş ciltleri yenileme, dağılmış sayfaları toplama işiyle uğraşan Mahir abinin dünyasıydı. Ne zaman gelsem oradaydı, sanki yüzlerce yıldır oradaymış ve hep bu halindeymiş gibi mistik bir his oluştuyordu. İsmiyle müsemma işini çok severek ve iyi yapıyordu. Felsefi birkaç sözle selamlaşıp hal hatır sorduktan sonra, denk gelirse benim için ayıracağı kitapları sordum. Mahir Abi uzun sakalını sıvazlayıp işaret parmağının orta boğumuyla gözlüğünü düzeltirken maalesef eline geçemediğini, aklında olduğunu, ara ara raflara da baktığını söyledi. İki aydır hep aynı kitapları sorduğum ve bu konuda ısrarcı olduğum için bu açıklamanın samimi olduğuna inandım. Gönül işlerinde de mahir olduğuna inandığım bu sevimli adam olayı anlamışçasına gülümsedi. Ben de yüzümde gülümsemeyle teşekkür edip onu, altın kalem yayınlarının bin dokuz yüz altmış sekiz basımlı, Balzac-Eugenie Grandet kitabının gri cildi ve sararmış yapraklarıyla baş başa bıraktım. En çok sevdiğim rafa doğru ilerlerken, yerde raf diplerinde üstün körü istiflenmiş kitaplara, rafların üst kısımlarına yetişmek için kullanılan tablalara ve kimisi kahvehane işi taburelere değmemeye çalışıyordum.

Türk klasikleri rafına yaklaştığım sırada aradaki koridordan kadının hala taburede oturduğunu, içtiği soğuk suyun bardağını, hoş yüzüklerin takılı olduğu parmakları arasına sıkıştırdığını, vantilatörün yaydığı yalancı serinliğin, şık bluzunun yakasını ve gençliğinde kumral olduğunu düşündüğüm beyaz saçlarını havalandırdığını gördüm. Torunları yanından ayrılmış raflar arasında geziniyorlardı. Bir ara Arif Abi'nin, yine şu raflara bakarsanız daha iyi olur, lafını duydum. Gözlerim raftaki kitapları tek tek süzerken, bir Rıfat Ilgaz kitabına uzandım. Kapağını açıp ilk sayfadaki solmuş siyah çerçeve içerisindeki Antalya Tekelioğlu halk kütüphanesi, tasnif no sekiz yüz kırk üç yazısını okurken koridordan geçen hoş bir kadınla göz göze geldim. Derim sırtımdan aşağıya doğru akan ter damlalarımı hazırlarken, sahaftan içeri “üniversiteye hazırlık test kitabı var mı?” diye soran iki genç girdi. Boş damacana şişesini kapının önüne çıkaran Hüseyin'in hayır cevabının ardından rafların arasından sonu cıklamalarla bitecek, “kırtasiye mi lan burası!” sözü işitildi. Arif Abi, bir an mağrur duruşlu kadının varlığını unutarak söylediğinin kabaca bir laf olduğunu düşünmüş olacak ki, bu kabalığı toparlayıcı laflar ederken, Kemal Tahir'in Devlet Ana kitabını raftan aldım. İlk sayfasında Tefenni Halk Kütüphanesi, düşün yapılmıştır yazısını okudum, bu basımın ilk olup olmadığını düşündüm. Evde oluşturmaya çalıştığım kütüphanede orijinal ilk basım kitapların olması hoşuma gidiyordu ama özenle aldığım kitapların gidip geri gelmemesi hiç hoş bir durum oluşturmuyordu. Bir Yaşar Kemal kitabını alıp incelerken ada üçlemesinden Tanyeri Horozları'nı bir arkadaşımın aldığını fakat geri getirmediğini hatırladım. Elimde serinin ikinci kitabı olan Karıncanın Su İçtiği vardı. Kitabın son sayfalarına doğru saman sarısı bir kâğıt konulduğunu fark ettim, büyük bir merakla kâğıdı çıkardığımda, bir öğretmene ait olan ders programı olduğunu, sınıf ve branş isminden anladım.

Çok eski olduğu hemen anlaşılan ders programının arka tarafına da el yazısıyla Yurttaşlık Bilgisi, Tabiat Bilgisi, Türkçe, Coğrafya gibi ders isimleri yazılmıştı. Aklıma Köy Enstitüleri'nden birine ait olabileceği geldi ama sanırım tarihleri tutmayacaktı. Sırf bu güzel hatıra için bile bu kitap alınabilirdi. Derken bir şiir kitabına uzandım, kapağını açtığım anda ilk sayfasına yazılmış notu gördüm 'bir gecelik yanılısama'. Kim bilir bu not hangi anda yazılmıştı? İnsana, bunu yazdıran hâletiruhiye neydi? Sanki devam etmek istenmiş ama gerisi gelmemiş gibiydi. Bunlar çok hoşuma gidiyordu, başka kitaplarda da buna benzer güzel notlarla karşılaşmıştım. Hatta bir keresinde bir sosyoloji kitabının ilk sayfasına, son param ile bu kitabı alıyorum notuyla beraber, bin dokuz yüz yetmiş iki tarihi yazılmıştı, o an ben de cebimdeki son paramı bu sosyoloji kitabıyla beraber aldığım üç kitaba verince, eve gidip o nota paraf atıp tarihi yenilemiştim. Yine bin dokuz yüz altmış sekiz basımlı Steinbeck'in Gazap Üzümleri kitabının, boş olan son sayfasına bir borç listesi yazılmış; su, elektrik, aidat, kira ve yazıdan anlayamadığım birkaç tutar alt alta yazılmış toplam bir tutar bulunmuştu. Bu listeyi çıkaran kişi Gazap Üzümleri'nin son sayfasına kendi gazap listesini eklemişti. Sırtımın neresinden çıktığını bilmediğim ter damlacıkları pöçüğüme doğru hücum ederken, ağzımın kuruduğunu hissettim. Ventilâtörün hemen yanında duran su sebiline doğru yürüdüm.

Gözlerim karşıya odaklandığı sırada kadının ayağa kalktığını gördüm. Çantası ağırlık yapmasın diye erkek torun tarafından taşındığı için elleri boştu. Yavaş hareketlerle ayaklanıp gideceği yönü bilircesine hemen soluna dönerek, çocuk kitapları rafının yanından eski gazete ve dergilerin bulunduğu rafa doğru ilerledi. Ben iç içe geçirilmiş plastik bardaklardan birini almaya çalışırken üç tanesi aynı anda çıktı. Birini diğer ikisinden ayırmaya çalıştığım sırada rafların arasından çıkıp gelen Arif Abi, sırtımın halini görmüş olacak ki, “senin kadar terleyen bir adam görmedim” dedi. Boşuna kürek çekmiş olamamak için, bu konuyla ilgili cümle kurmadım. Suyumu içip, eğer denk gelirse bana ayırması için rica ettiğim kitapları hatırlattım. Ondan da Mahir Abi’ye yakın cümleler duyduktan sonra onunla muhabbet etmek istedim, masasının üstünde duran siyah-beyaz fotoğrafları sordum, o da dün Edirne’den tatil için buraya gelen bir adamın, “bunlar dedemin fotoğrafları” deyip alıp gittiğini, seçtiklerinden geriye kalanları buraya bıraktığını, kendinin de yerlerine koymayı unuttuğunu söyledi. “Peki, Edirne’den gelen bir adamın dedesinin fotoğrafının çok uzaktaki bir sahafta olması tuhafına gitmedi mi?” diye sordum. Yeni gelen bir koliden çıkardığı kitapları tasniflemeğe başladığı sırada gözlüğünün üzerinden bana bakarak, “o kadar çok tuhaf olayla karşılaştık ki artık normal karşılıyor olabiliriz” diye cevapladı. “Peki” dedim, “yoğun bir anında buradan kitap çalan olursa ne yaparsın?” Yüzünde kararlı bir ifadeyle, “kitap çalanın da baklava çalanın da alnından öperim!” cevabını verdi. Sonra o bana bir soru sordu, “sen hiç kitap çaldın mı?” Tereddütsüz “evet” dedim, sonra ekledim, “ama ilkinde heyecandan iyi bir seçim olmamıştı.” Koliden çıkardığı kitapları incelerken neden öyle düşündüğümü sordu, “ilk kitap çalmamda elim ayağım birbirine dolanmıştı. Arkadaşım bu işte profesyonelleştiği için rahatça alıp çantasına attı, bana da hadi deyince heyecandan raftan bir kitabı alıp hemen montumun içine sokuşturdum. Kitapçıdan çıkıp durağa geldiğimizde kitaba baktım Hint aşk sanatı- Kamasutra yazıyordu.” İkimiz de kahkahalar atarak güldük, üniversite ikinci sınıftaydım ve diğer kitap çalan, kız arkadaşımdı. Bunları anlatırken arada kitaplara bakarak gülümsüyordu, bir an gülme tonu arttı ve “yüzün kızardı oğlum, hangisi için utandın? Kitabı buradan çaldığın için mi yoksa Kamasutra için mi?” diye sordu. Ben ağzımda, terlediğim için olabilir gibi bir şeyler gevelerken, adam olayın kitabını yazmış sen anlatırken utanıyorsun dedi. Lafı değiştirmek için, “sen geçmişte kitap çaldın mı?” diye merakla sordum. Kısa bir sessizlikten sonra, “benim geçmişim burası, çalmama gerek yoktu.” cevabı geldi. “Yani, sen şu an geçmişinde yaşıyorsun öyle mi?” diye bir soru daha sordum. Bu soruyu beklemediği belliydi, “sanırım öyle oluyor” diye geçiştirici bir cevap verdi. Yanından ayrılırken, gözleri boşluğa bakıyordu ve sanırım son konuştuğumuzu düşünüyordu. Yüzümde hafif bir gülümsemeyle geçmişin, sabırla beklediği mukaddes derinliklerinden bu gibi yerlerde daha kolay gün yüzüne çıktığını, burada yer alan kitapların ve eşyaların çoğunun benden daha önce dünya üzerinde olduğunu ve her birinin nice hikayeler barındırdığını düşünerek tekrar mentolü eksik saunanın derinliklerine daldım. Raflardaki kitaplara bakıyordum, bu kadar eski ve tozlu kitabı buraya toplanan şey neydi? Neydi bu sıcakta insanları buraya getiren? Daha ucuz kitap almak için gelenleri çıkarırsak çok farklı nedenler ve duygular sunulabilirdi belki de. Geçmişini aramaya mı geliyorlardı insanlar. Arif Abi geçmişim burası derken, bir huzur mu duyuyordu?

Hep devredeceğim derken kendini mi kandırıyordu? Mahir abi, elli yıllık binanın en altında bu kocaman dükkân içerisindeki kuytuda kopan her kapağı, her yaprağı usta elleriyle düzelterek, bir nevi geçmişini mi tamir ediyordu? Bu mekânda, siyah-beyaz fotoğrafları alan o adamın geçmişine ait bir şeyler bulması tuhaf değildi elbette, belki de o hepimizin geçmişiydi, asıl tuhaf olan da bu mekânda günümüze ait şeylerin istenmesiydi. Bunları düşünüyor olmak beni mutlu etti. Bir kadın, “affedersiniz! Mevlâna ile ilgili kitaplar nerde duruyor?” diye sordu. Arif Abi’nin dalgın sesini duydum, “şu tarafta din-tasavvuf kitaplarının rafına bakabilirsiniz.”

Kadın bir soru daha sordu, “hep felsefesi üzerine kitaplar var, hayatıyla ilgili bir kitap bulabilir miyim?” Arif Abi, hafif gülerek “biz özel hayata saygılıyız hanfendi! Karışmak istemiyoruz ama bir akademisyenin, geçen yıllarda yaptığı bir araştırması yayınlandı,” kadın araya girdi, “Şems-i Tebrizi ile ilgili mi?” Evet, dedi ve devam etti, kimse itiraz etmedi araştırmada yazılanlara... Ayrıca Mevlana’ya Moğol ajanı da deniyor, onunla ilgili de bir yayın bulursanız okuyun, derim. Bunları dinlerken aklıma hep yeşil bir kaftanın içinde hafif şişman gösterilen Mevlana’nın aslında tam tersine ince ve uzun boylu olduğu bilgisi geldi ve bir an kadına bunu da söylemek fikri geçti. Ancak, bilginin Arif Abi’nin söyledikleri yanında basit ve eylemin gereksiz olduğunu düşündüğümünden vazgeçtim. Duvarda asılı duran ve antika olduğunu düşündüğüm saate baktım. Bir adam Mevlana sohbetinin ortasına fütursuzca daldı. Arif Abi biraz beklemesini gereğince söyledi ancak adam filtresiz konuşmaya devam edince ister istemez bir üst perdeye çıktı. Geçmiş sahaf olan bir insanın şiirsel anlatımı ve etkileyici imgelemeleriyle sanırım adama hakaret etti. Biliyordu ki, durumun adli bir olaya dönüşebilmesi için bu adamın ve bu adam gibilerinin kendinin okuduğu tüm kitapları okumaları gerekecekti. Çıkarken laf etmeye çalıştıysa da kafasının üzerindeki soru işaretleri her yerden görünüyordu. Öyle güzel konuştu ki her kelime birer düzenekti. Adam bir daha konuşursa dışına, konuşmazsa içine patlayıp rezil olacaktı. Sırtımdaki terlemenin kuruyarak yine tuzdan yapılmış beyaz bir çizgiye hatta harflere dönüşmüş olabileceğini düşünerek raflar arasına gezinmeye devam ettim.

Bir süre sonra gazete-dergi raflarının arasından derin bir nefes almayla ağlama arası tiz bir ses duyuldu. Bu sesi, iki torunun telaşlı “babaanne iyi misin?” sorusu takip etti. Kadın raflar arasından eski bir dergiye, lise dönemlerinde kitaplarına sarılarak yürüyen kız öğrenciler gibi -ki büyük ihtimalle kendisi de öyle yürümüştür- elinden alacaklarmışçasına sıkıca sarılmış halde çıktı. Yüzünde acıdan çok, büyük bir heyecan ifadesi vardı. Mavi gözleri baktığı yerlere değil de çok derinlere bakıyor gibiydi. Kısa bir süre sonra bu ifade yerini tebessümle karışık gözyaşlarına bıraktı. O anda yaşlıların ağlamasının çok dokunaklı olduğunu hissettim. Yüreğimin bir köşesinde de duygusal bir yoğunluk oluştu. Kadın, Hüseyin’in verdiği aynı tabureye otururken, torunları, Arif Abi, sahaftaki kitapseverler başına toplanmıştı bile. Hatta Mahir Abi de ne olduğunu anlamak için arka taraftan giriş kapısına kadar gelmişti. Kadın kucagında tuttuğu dergiye sıkıca sarılmış titrerken, ben de daha önce yaşlı bir insanın ağlamasına birebir tanık olup olmadığımı hatırlamaya çalışıyordum. Kadın bir sürü soru arasında kendine uzatılan soğuk suyu sağ eliyle alırken sol eli sıkıca dergiye tutuyordu. Elleri titrediği için suyu düzgünce içemedi. Yaşına rağmen gençliğindeki güzelliği hala kendisini gösteriyordu. Yüz hatlarının hoşluğunu mağrur hareketleri, gök mavisi gözleri, güzel yüzükleri, saç kesimi ve şık kıyafeti tamamlıyordu. Ama zaman acımasızdı işte, havada pek asılı kalmıyordu. Bu durumun sebebini sormak için Arif Abi’yi kollarken bir limon kolonyası kokusu yayıldı sahafa. Kadının bileklerine sürülen kolonya Hüseyin tarafından bize de dağıtıldı. Psikolojik olarak kolonyanın ardından kahve ve çikolata beklendi. Günlük yaşamında çok nadir ağlayacağı izlenimi uyandıran kadının şu anki durumu merakımı iyice artırdı. Kısa bir süre içinde telefonla ambulans arandı. Torunları iyice korktuklarından onlara da sakin olunması yönünde telkinlerde bulunmaya başladık. Küçük olan kız torunu daha fazla dayanamayarak babaannesinin omzuna sarılıp ağlamaya başladı. Büyük torun erkekliğin ve ergenliğin vermiş olduğu hislerle kendini tutuyordu. Kadının kendisine gelmesini ya da ambulansın sahafa gelmesini çaresizce beklediğimiz sırada, kalabalıktan birinin cep telefonu Sivas’ın Yollarına melodisiyle çaldı, üstelik elektro bağlamayla. Kitaplara dönme isteğim vardı ama kadını da o halde bırakmam insafsızlık olur, ben yanından gidersem sanki ölür ya da ben kitaplara bakarken öldü derlerse ben de vicdan azabından ölürüm düşüncesiyle oradan ayrılmıyordum. Hatta bu hislerle, biraz açılmamız, başına toplanıp kadını daha fazla sıkboğaz etmememiz hususunda uyarıda bulundum. Bu uyarımın ardından iki torun hariç diğerleri biraz uzaklaştı.

O anda erkek torunun cep telefonu çaldı ve telaşını gizlemeye çalışarak ailesini bilgilendirmeye başladı. Arif Abi, daha önce geldiklerini, telefon numaralarını bıraktıklarını, yeni dergi ve gazete kolisi geldiğinde onları aramalarını istediklerini söyledi. Kelimeler sanki bu duruma kendi yol açmış gibi suçluymuşçasına çıktı. Ben kafamda bütün parçaları birleştirmeye çalışırken, kadın henüz toparlanamamıştı ve o toparlanmadan tam olarak bir şey sorulamıyor, açıklanamıyordu. Ambulansın sesi uzaktan duyulmaya başladığında kapı önünde birikmeler de artmıştı. Bir kazı çalışmasını bile bariyerler ardından çekirdek çitleyip yorumlar yaparak izleyen halkımız bu olayı da kaçırmayarak soru işaretleri içerisinde seyre koyulmuştu. Kadın kolonyadan mıdır bilmem? Kendi kendine mırıldanmaya başladı. Ortamdaki uğultu içinde ne dediğini anlamaya çalışıyordum çünkü olayın anlaşılmasını sağlayacak bütün bilgiler bu söylediklerinin içinde olabilir hatta yardım da isteyebilirdi. Sanki Araksi dediğini duyar gibi oldum. Ağzında kürdan olan birisi, “taksi mi çağırın dedi?” diye sordu. Gerek yok karşılığı geldi meraklı kalabalıktan, ambulans çağırdık. Aslında torunları da olayı açıklayacak bilgiye sahip olabilirdiler ama zaten çok konuşkan değildiler, ayrıca büyük torun telefonla konuştuğu, küçük torunda ağladığı için soru sorulamıyordu. Sadece “bir rahatsızlığı var mıydı?” sorusuna “tansiyon hapı kullanıyor” cevabını vermişti büyük torun. O anda arkadan “sarası mı varmış?” sorusu geldi. “Ağzını, ellerini sıkmıştır o, açın, rahatlatın.” bilgisi büyük bir rahatlıkla söylendi. Kapının önünde sigara içen esnaflardan biri yüksek sesle, “yok yok! İyi çok şükür, kendine geldi, yaşlılık işte” dedi. Sonra içtiği sigaranın dumanını üflerken çırağına, “oğlum dükkâna ilgilen” uyarısında bulundu. Torunlarla aynı yaşta gibi duran çırak, askeri malzeme satan dükkâna doğru yürüdü. Ambulans kapıya yaklaşmak için bir iki defa uyarı sesi verdikten sonra, mendilini ensesi ile gömleğinin yakasına sıkıştırmış bir adam eliyle sahafın kapısını işaret etti. Sağlık ekibi hemen kadının yanına geldi. Birkaç sorudan sonra tansiyonunu ölçüp sedyeyi getirdiler. Kadının kollarına girip tabureden kalkmasına yardım ederlerken sedyeye yatmak istemedi. Yürüyerek ambulansa doğru ilerledi, sonra bir anda durdu ve yavaşça bize doğru döndü. Sonsuz mavi, boşlukta bir şey ararmış gibi gezinirken, bir an bana sabitlenip kaldı. Heyecan, mutluluk, hüznün hislerinin karışık olduğu bir ses tonuyla konuştu, “o zaman Araksi’ye yapılanı ailemde bana yaptı! Ben Türkiye güzeliyim, bu dergi benim birinci olduğumun geride kalan tek kanıtıdır.” Cümlelerin sonuna doğru sesi iyice kısıldı ve yine gözyaşları mavi rengi süzüp aşağıya doğru aktı. Oradaki herkes bu cümleler üzerine yorum yaparken, ben kadının söylediklerini düşünerek, vantilatörün yalancı serinliğinde öylece kaldım. Kalabalık yavaş yavaş dağılırken Hüseyin, “derginin kapağındaki fotoğrafı gördüm fıstık gibiymiş gençken” dedi. Arif abi olayın etkisinde Araksi Çetinyan, dedi. Gözleri yaşlı kadının da daldığı koridor boşluğuna dalıp kafasını kaşırken Hüseyin’e karşılık verdi, “elli yıl geç kaldık!”

"Bütün insanların, birbirlerini tam anlamıyla tanımaları için ömürleri yetmez."

Gabriel García Márquez - Yüzyıllık Yalnızlık

PARANA

www.paranayayinlari.com

www.babicandles.com

ASMALI
SAHNE

Düş Art®
OKUR
YAZAR
ÇİZER
PLATFORMU